

**Правила о поступању у неспорним
(ванпарничним) делима, са
настављењем општинским властима
о прибављању и поднашању
извештаја о смрти и о попису имања
каквога лица, 1911.**

Садржај

Део I

Општа наређења

Део II

О расправи заоставшег имања

Одељак први

Општа наређења

Одељак други

О поднашању извештаја о смрти умрлога

Одељак трећи

О обзнани тестаментa

Одељак четврти

О судској радњи после добивенога извештаја о
смрти умрлога

Одељак пети

О попису заоставшег имања

Одељак шести

О позиву наследника и његовом изјашњењу о наслеђу

Одељак седми

О позиву поверилаца умрлога лица

Одељак осми

О распореду појединих посмртних ствари за време
докле се маса не расположи

Одељак девети

О предаји наследства

Одељак десети

О деоби наследника

Део III

О усвојењу, позакоњењу и отпуштању деце испод
очинске власти

Део IV

О званичним сведочанствима у опште и потврђењу
писмених исправа, савњивању преписа са
оригиналом, потврђењу и издавању исправа

О прављењу и примању тестаментa

Обрасци

347.65/68
(497.11)(084.5)

ЧИСТАРСТВО ВЕРА

ПРАВИЛА

197
Уводе
1 јануара 1942 год.
Београд.
Депар бр 3285

ПРАВИЛА

О ПОСТУПАЊУ У НЕСПОРНИМ (ВАНПАРНИЧНИМ) ДЕЛИМА

СА

НАСТАВЉЕЊЕМ ОПШТИНСКИМ ВЛАСТИМА

О

ПРИВАВЉАЊУ И ПОДНАШАЊУ ИЗВЕШТАЈА О СМРТИ И О
ПОПИСУ ИМАЊА КАКВОГА ЛИЦА

БЕОГРАД

ИЗДАЊЕ И ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ
1911.

БИБЛИОТЕКА
МИНИСТАРСТВА ВЕРА

Бр. Инв. 4/93 № 11-60

192 г.

БЕОГРАД

ГДЕ ЈЕ ШТО

ДЕО I

СТРАНА

Општа наређења 1

ДЕО II

О расправи заоставшег имања

Одељак први

Општа наређења 6

Одељак други

О поднашању извештаја о смрти умрлога 6

Одељак трећи

О обзнани тестаментa 13

Одељак четврти

О судској радњи после добивенога извештаја о смрти
умрлога 16

Одељак пети

О попису заоставшег имања 19

Одељак шести

О позиву наследника и његовом изјашњењу о наслеђу . . 24

Одељак седми

О позиву поверилаца умрлога лица 30

Одељак осми

О распореду појединих посмртних ствари за време докле
се маса не расположи 32

Пис. бр.
34684

Одељак девети

О предаји наследства	33
--------------------------------	----

Одељак десети

О деоби наследника	37
------------------------------	----

ДЕО III

О усвојењу, позакоњењу и отпуштању деце испод очин- ске власти	39
---	----

ДЕО IV

О званичним сведочанствима у опште и потврђењу пи- смених исправа, савјивању преписа са ориги- налом, потврђењу и издавању исправа	44
О прављењу и примању тестамената	45

Обрасци

I. за чл. 34 правила о поднашају извештаја о смрти	52
II. за чл. 77 о списку имања	53
III. оглас за позив непознатих наследника	58
IV. » о позиву наследника за кога се не зна где живи	58
V. оглас за позив поверилаца масе	59
VI. » за уверење о предаји заоставшег имања	59
Настављење општинским властима како о прибављању и поднашању извештаја о смрти каквог лица из њихових општина тако и за пописивање имања таквог лица	60
Образац протокола о подношају извештаја о смрти умрлога	70
Образац за пописивање имања	72

На основу законодавног овлашћења у члану 7. закона о постављању судија за ванпарнична (неспорна) дела од 25. октобра 1872. год. прописана су 13. и 23. децембра 1872. г. Бр. 4971, правила о поступању у неспорним делима, а 30. септембра 1911. год. Бр. 14944 учињене су измене и допуне у

ПРАВИЛИМА

О ПОСТУПАЊУ У НЕСПОРНИМ (ВАНПАРНИЧНИМ) ДЕЛИМА

Д Е О I.

Општа наређења

Чл. 1. У ванпарничним делима судија ће за ванпарнична дела по званичној дужности или на потраживање страна оно само предузимати и онако радити, као што је у законима прописано.

Чл. 2. При расправљању ванпарничних дела судија ће не само имати тачно да пази на опште прописе о законом поступању и важности наређења својих, него ће се и по званичној дужности старати о оним лицима, која стоје под особитом заштитом закона.

Поглавито пак стараће се:

1., да и у ванпарничним делима упућује стране надлежној власти у случајима, за које он сам по овом закону не би био надлежан:

2., да лицима, која по закону нису кадра сама себе заступати, не дозволи ништа пред њим свршавати без њихових законих заступника;

3., да пуномоћства и друга овлашћења оних лица, која у своје име не раде, тачно испитује и по потреби при себи их задржава;

4., на то пазити да се никакав посао пред њим не закључи, док се не саслушају и она лица, којих је одобрење нужио;

5., све, што би за решење ствари од важности било, судија ће то по званичној дужности имати да извиди и о томе или саме стране или друга лица, којима би ствар позната била, саслушати; а у случају потребе и од вештака мишљење изискати или на други сходни начин обавештењк прибављати, и сва за ближе објашњење служећа писмена (исправе) потражити.

6., исто тако судија ће дужан бити и оне околности дела у призрење узимати, које не би од самих страна изнешене биле, но о којима би он на други који начин дознао; а нарочито има се обазирати на оно, што је раније о тој ствари код њега урађено;

7., Ако би судијина наређења у ванпарничним делима имала зависити од решења спорних питања, у таквом случају судија неће моћи о самој ствари одмах решавати, него ће стране редовном суђењу упутити.

Ако би се при расправи појединих маса појавила каква спорна питања, чија расправа не би утицала на само питање о наслеђу, судија ће, по оцени тражења и поднетих доказа слабију страну упутити редовном суђењу, а само питање о наслеђу ако оно дотле није решено одмах засебним решењем расправити.

Страна упућена на парницу дужна је у року, који судија остави поднети му уверење суда, да је по решењу судије спор поведен. Ако она у овом року уверење суда не поднесе, судија ће по истеку рока за вођење спора, сматрати да спор није поведен и према томе и даље одлуке донети.

8., ако се поднешена молба одбити има, то се у решењу морају изложити узроци, због којих се

не може по тражењу учинити; или да се истим решењем о исправљању погрешке у тој предатој молби или о поднесеним доказима, даде странама нужно упутство; но при овоме стараће се, да се због незнатних погрешака или малих недостатака (формалитета) не причини странама, враћањем прозба, каква штета.

9., где би судија по званичној дужности имао старати се о свршетку ког дела, он ће странама или њиховим законим заступницима одредити за то нужни рок; па ако они дотле ништа не учине, поступиће онда по пропису чл. 15. ових правила; и

10., при закључивању уговора, има се на то пазити, да намера уговарајућих страна јасно изражена буде; да се о правним следствима учињеног сагласија не догоди никако неопоразумљење; да се за важност уговора нужне форме испуне, и да се потпуним и јасним саставом исправа предупреди свака распра.

Чл. 3. Молбе упућене судији за ванпарнична дела, подnose се само писмено; само личне претставке малолетника и оних лица која воде старање о малолетницима и у опште лицима, која су под особитом заштитом закона, и то када судија оцени да су умесне и од важности, узимаће судија и усмено на протоколу.

Чл. 4. у свакој молби треба да буде казано:

1. Име и презиме како молитеља тако и других лица, на које се молба односи; место, где који од њих живи и чиме се занима.

2. Тачно излагање онога, што се тражи.

3. Ако се за уверење поднесе каква исправа, то ова мора бити приложена у оригиналу, где би она по природи тражења нужна била; иначе у препису влашћу потврђеном (§. 80, грађ. пост. суд.), или од онога одостверењом, који јо подноси.

4. Ако који за другога што тражи, то мора од овога поднети уз молбу оригинално пуномоћство или препис истога, а ако таквог нема, онда

препис писма и т. д. служећег место пуномоћства (§. 86. грађ. пост. суд.), које мора онако одостоверено бити, као што је за препис исправеказано.

Чл. 5. У достављану наредаба и решења судских у ванпарничним делима, поступиће се онако, као што је у глави XIII. грађ. пост. суд. прописано за достављање суда и решења окружних судова.

Чл. 6. Исти и односно рачунања рокова у ванпарничним делима, вреде наређења грађ. пост. судског.

Наређења судска о ванпарничним делима учињена у оном времену, кад судови не раде, важе. Оне послове, који никаквог одлагања не трпе, дужан је судија и у саме недељне и празничне дане свршавати.

Чл. 7. О важности исправа судије се по наређењима грађ. пост. суд.

Чл. 8. Ко је незадовољан решењем судије у ванпарничним делима може се жалити касационом суду.

Но у сваком случају оставља се и судији да по поднесеној жалби може преиначити своје првашње решење, ако за умесно нађе, и ако то само не би било на штету права другог ког лица.

Ако ли судија нађе, да то не може учинити, или ако би због права другог лица могло преиначење само од касац. суда следовати, то ће судија поднесену жалбу са решењем својим и осталим актима послати касационом суду на размотрење.

Чл. 9. Странама је дозвољено да у жалбама и нова опстојателства или доказе подносе.

Чл. 10. Жалбе противу решење у ванпарничним делима, имају се подносити у оном року и онако као што је прописано у §. 322. и 323. грађ. пост. судског.

Чл. 11. Решења у ванпарничним делима могу се по потреби огласити одмах за извршна, у колико судија само због особитих узрока не би за нужно нашао, да наређење извршења задржи, док

не прође време, које је за изјављивање жалбе одређено.

Но пошто је жалба поднесена, судија не ће моћи извршење дозволити док се жалба не извиди и не реши.

Чл. 12. Решења у ванпарничним делима издаваће се онако, као што је у §. 324. грађ. пост. судског прописано.

Чл. 13. Што се тиче пак решења касац. суда о ванпарничним делима, о томе вреде наређења §. 324—335. грађ. пост. судског.

Чл. 14. Прописи грађ. пост. судског о правдању због пропуштеног рока или рочишта, имају се применити и на ванпарнична дела.

Чл. 15. Који не би хтео да испуни, што би му судија наложио, судија ће му на трошак његов наредити новом наредбом други рок, у коме ће имати то да испуни па ако опет не би хтео учинити, онда ће он и без њега свршити ствар.

Чл. 16. У смотрењу извршења решења у ванпарничним делима поступиће се онако као што је прописано у глави XVIII. грађ. поступка судског.

Но где би се тичало интереса оних лица о којима се и судија за ванпарнична дела као старатељски судија старати има, ту ће он моћи и по званичној дужности наређивати извршење својих решења, или ће старатеља имања наименовати, који ће потребне кораке за извршење предузимати.

Чл. 17. Он ради сасвима надлежатељствима и властима непосредно, под својим потписом, а исто ће тако и све наредбе и решења издавати.

Чл. 18. Како ће се поступити у случају сукоба, који би се између старатељских судија догодио, прописано је у чл. 10. закона о старатељству. Но ако би се догодио сукоб између судија за ванпарнична дела и полицијских и судских власти онда ће она власт, која држи, да није надлежна за рад, који од ње судија за ванпарнична дела тражи са својим разлозима сровести ствар касационом

суду, који ће по постојећем о томе пропису (§. 8. устројства касационог суда) поступити.

Д Е О П.

О расправи заоставшег имања.

ОДЕЉАК ПРВИ

Општа наређења.

Чл. 19. Расправу заоставшег имања предузимаће судија само у случајима смрти ког лица, или кад које лице суд за умрло или нестало огласи.

Чл. 20. Судија који је према наређењима грађ. пост. судског надлежан био за умрлога, надлежан ће бити и за расправу свега имања његовог, ма где се оно у Србији налазило.

Чл. 21. Расправа покретног и непокретног имања каквог страног поданика које би после смрти овога у Србији остало извршиће се по конвенцији о наслеђу, ако би она постојала између Краљевине Србије и земље чији је поданик био умрло лице; по законима Краљевине Србије ако ова конвенција не би постојала.

Чл. 22. При расправи заоставшег имања надлежни за то судија, у случајима чл. 53. и 54., одредиће старатеља имања (или заступника) свима наследницима, као и онима, који какву испоруку (легат) имају из масе да приме, па ма и иначе не био њихов надлежни судија. Исто тако он ће и онда решавати о свима питањима, која би се при расправи наслеђа појавила кад би се малолетници или стараници (друга под старатељством стојећа лица) из наследнике појавили, за које иначе не би надлежан био.

ОДЕЉАК ДРУГИ

О поднашању извештаја о смрти умрлога.

Чл. 23. Судија за ванпарнична дела стараће се да му се одмах јаве случај смрти, који се у његовом

округу деси, као и о томе да ли је умрли оставио имовине и наследнике.

Чл. 24. Прибављање извештаја о умрломе, чиниће редовно општински суд преко једног изасланика свог; а у важним случајима може и два изасланика одредити, или у оваком случају моћи ће он и судију за ванпарнична дела, известити, те да овај нареди да се то прибављање извештаја преко полицијске власти изврши. А у особито важним случајима, и ако се је случај смрти у месту суда догодио, може и сам судија тако прибављање предузети. По међу тим општинска власт, где год у оваким случајима не би сама прибављала извештај о смрти умрлога, наредиће све, што је нужно, да се у заоставшем имању не би каква штета учинила докле судија за ванпарнична дела изасланика не пошље.

Чл. 25. Изасланик ће се старати, да колико је могуће брже, а где би опасност у одлагању била одмах оде кући умрлога и да тамо пред два пунолетна укућанина, или ако ових не би било, пред друга два сведока, све оно, што би за образовање масе и даљу радњу судску нужно било, испита а у случају потребе да посмртно имање и под печат стави.

Чл. 26. У извештају, који ће о томе имати на писмено да састави, изложиће се:

1., име и презиме, стање или занимање, године и вероисповед умрлога;

2., кад је и где умро, где је стално живео, као и све оно, по чему би се познати могло, који ће судија за расправу имања његовог надлежан бити;

3., име и место живљења заоставшег друга његовог, ако га има;

4., име, стање, године и место живљења пунолетне и малолетне деце умрлога;

5., ако закони ред наслеђа или старатељство над децом умрлога пада на најближе сроднике његове, то ће се име, стање, године и место пребивања

вања ових, а ако је већ познат тестаментални наследник, онда и место пребивања овога последњег назначити;

6., претходно ће се пак имати уверавати: да ли је заоставше имање од какве вредности, да ли и каквих непокретних добара има; и да нема толиких дугова, који би вредност имања превазилазили;

7., даље треба сазнати, да ли има каквог завештања или уговора о наслеђу: поклона на случај смрти, или уговора брачних и где се то налази;

Ако је пак умрли последњу вољу усмено изјавио, то ће се, ако таква није већ од стране сведока написмено стављена, означити у пописном списку име, стање и место пребивања ових сведока.

8., да ли су старатељи наименовани и је ли умрли какво старатељство отправљао, и ако је да ли су заосталој деци старатељи одређени;

9., да ли је умрли званичним новцем руковао плату, пензију и т. д. из јавне касе уживао;

10., ако је имање тако незнатно, да не би вредило да се какав судски рад по њему предузима онда ће се у извештају казати, да је оно незнатно а исто тако значиће се у извештају и то, ако је што имања било на је око погребца и на трошкове у болести потрошено.

Но ако је имање такво, да се може одмах сазнати и пописати, а попис би се морао чинити или по званичној дужности, или да који од наследника то захтева, — онда ће се у исто време и попис учинити, па и овај поред извештаја послати.

(види други одељак члана 82.)

Чл. 27. О свему овоме изасланик саслушаће укућане и сроднике умрлога као и друга лица, којима би одношаја овога познати били.

Ако би нужно било отвориће се и прегледати сандуци и други затвори, у којима би писмена наређења покојникова или друга важна за масу и

управу њену писмена, могла бити сахрањена. При овоме ће се свагда са нужном штедњом поступати. Но ипак изасланик ће моћи употребити и сходна принудна средства, кад би му се сметње на супрот полагале, ако би само у одлагању овога прегледа опасност била.

Чл. 28. Нађе ли се тестамент било отворен било затворен, то ће га месна општинска власт, преко свога изасланика одузети и у протоколу извешћа о смрти забелажити какав је тестамент нађен: отворен или затворен. За тим ће власт нађени тестамент у завој ставити својим печатом затворити и уз остали попис масе послати судији, ради обзнане и даљег рада.

Чл. 29. Ако су наследници или они, за које се мисли, да ће такви бити, способни да имањем својим управљају, то се по правилу заоставше имање неће под печат стављати, него ће се њима или њиховим заступницима или оним лицима на чување оставити, која би од умрлога за то наименована била. Ако су напротив наследници неспособни за управу имања или одсуствују, или су непознати, као и ако се може мислити, да ће дугови бити већи од вредности имања, или, ако би друге околности особиту пажњу налагале, то ће се заоставше имање морати свагда под печат стављати.

Чл. 30. Ако се ствари запечате, сав новац, који се нашао буде, има се суду предати као и све златне и сребрне ствари, адићар, јавне и приватне исправе о дугу и друга важна писмена.

Чл. 31. Међу тим изасланик ће поверити једном од укућана умрлога или другом ком способном лицу, да води надзор о имању и да се стара. о пословима домаћим до даљег наређења судијиног. Овом лицу оставиће се тада толико од новца, колико ће за исплату посмртних трошкова и других нужних издатака као и за подмирење кућевних

потреба нужно бити. Исто тако предаће му се и оне покретне ствари, које се због своје каквоће не би могло под затвором држати, или које би кварежу подлежале, или би за домаћу потребу или јавну радњу преко нужне биле, као и оне, за које се нема бојати да ће упропашћење бити.

Чл. 32. Ако је старатељ имања наследника већ познат, то ће се према околностима дати њему на чување, и то без печата, све оне ствари, које се не морају судији предавати.

Чл. 33. Но свагда ће се све покретне под печат нестављене ствари, по могућности побележати.

Исто тако изасланик ће побележити на особеном списку колико је узео од новаца, скупочених ствари и исправа, која се судији на чување предати има, па ће тај списак својим потписом утврдити и наследницима, или оном лицу, коме је заоставше имање поверено, предати.

Чл. 34. Прибављени извештај о умрломе има се без одлагања поднети судији као и о испитаним сходно чл. 26. околностима, о учињеним распоређенима, а поглавито о томе, ако је имање под печат стављено и завештање умрлога прочитано и обзнањено.

Овај извештај, за који се по образцу 1. наштампани формулари употребити могу, потписаће својеручно изасланик, призвати сведоци и она лица, која су посмртно имање на чување и старање примила, или којима је за трошкове масалне потребна сума новаца предана или од њих на то писмена обвезатељства узета.

За новце пак, драгоцености и исправе, које су на основу узете, јави ће се куда су послате. (Чл. 30.).

Чл. 35. Ако је познато или се држи да је умрли званична акта, новце, или кључеве јавних каса, у свом обиталишту имао, надлежатељство, у

коме је он члан или нижи званичник био, послаће одмах једног званичника, који ће са изаслаником отићи у обиталиште умрлога и ове званичне предмете на признаницу узети. Не може ли пак изасланик причекати до доласка овог званичника, или нађу ли се званична акта, новци, и касени кључеви, у оставшем имању неко лице, за које се није могло мислити, да су при истој особи, то ће их изасланик дужан бити код себе причувати и што пре надлежној власти послати чувајући се при том, да се не упушта у даље истраживање званичних акта, које му по дужности не би припадало.

Чл. 36. По прописима чл. 35. поступиће се и у случајима смрти војних лица, ако се у заоставшем имању нађу предмети, који се на војну службу односе.

Сви нађени рукописи, израђени планови или цртежи земаљских или страних тврдиња или утврђених места, сви руком или фотографијом снимљени предмети и планови о биткама, све писмена документа: белешке, изводи, састави и пројекти, који се војне службе тичу пописаће се у засебни списак и под печатом послати судији.

Судија је дужан ова документа лично отворити и прегледати и под затвором их чувати. По прегледу сачиниће списак и уз исти све ове документе послати Министру Војном на оцену: да ли се и која документа могу издати наследницима а шта ће се са осталим радити.

Чл. 37. Заоставше црквене књига свештених лица, као: књиге крштених, протоколи о црквеним стварима и духовним званичним пословима, цркви или парохији припадају исправе, или друге црквене наредбе и писмена, одвојиће се још при прибављању извештаја о умрломе, од осталог заоставшег имања, и пошто се ове напишу, предаће се на признаницу предпостављеној духовној власти, која је одређена да ове предмете прими. Но ова духовна власт може се још и онда известити, те

да пошље за то једно лице од своје стране, кад се буде прибављао извештај о смрти умрлога. Ако је потребно ради наименовања овога лица, обратиће се епархијској консисторији, код неправославних християна њиховом духовном старешини или кад потреба изискује полицијској власти.

Чл. 38. Где се књиге рођених, венчаних и умрлих Јевреја воде од стране њихових вероисповедних наставника или општинских чланова, власт ће такође по потреби наређивати што је за сигурно чување и предају ових књига нужно.

На случај смрти вишег духовништва, Митрополита и владика у дејству или стању покоја, попис ће извршити сам судија у месту округа — вароши где је оно стално живело, известивши претходно о томе и надлежни епархијски духовни суд, како би и овај могао поступити по чл. 97. т. 13. закона о црквеним властима. Ако овако лице не би умрло у месту свога становања, онда ће судија у коме је овакво лице стално живело извршити попис, а и судији у месту у коме је лице умрло.

Надлежност за расправу заоставштине оваквога лица јесте судија, где је дотично лице стално живело.

Чл. 39. Ако је које лице умрло у болници или другом ком старатељском заводу, надлежни свештеник, кад је извршио опело, дужан је у року од осам дана, од дана извршења опела известити о овоме месну општинску власт, која ће поступити као и приликом образовања сваке друге масе.

Ако би умрло лице по смрти својој у болници или заводу оставило ствари, новце, хартије од вредности, адићаре итд. сама управа завода биће дужна све то пописати, па новац, хартије од вредности, адићаре послати непосредно судији, а остале ствари месној општинској власти која ће даље по закону поступити.

Чл. 39. а. По правилу попис масе и прибављање извештаја о смрти умрлога лица врши само месна општинска власт.

Месна општинска власт дужна је у року од месец дана, од дана добивене судске наредбе масу образовати и са потребним извешћем послати судији.

Ако она то у овоме року не учини, судија ће наредити, да ово изврши среска власт, а против председника или његовог заменика и деловође општинског суда, подићиће одмах редовну кривичну тужбу за дело предвиђено у чл. 158. закона о општинама.

На случај да се среска власт овој наредби судије не би одмах одазвала, судија је дужан овај случај доставити министру правде који ће предузети мере да се прибави важност судијској наредби и одговорно лице да казну искуси.

ОДЕЉАК ТРЕЋИ

О обзнани тестаментa.

Чл. 40. Тестамент било да је у суду чуван, или да је поднесен или спроведен, као и кодицили или додатци његови, морају се отворити одмах чим се добије извештај о смрти завештатељевој и пошто се положи прописна такса за обзнану. Ове документе треба предати ономе судији за ванпарнична дела који је надлежан да прибави извештај о умрломе.

Чл. 41. По обзнани завештања морају се призивати и сродници умрлога.

Чл. 42. О обзнани завештања начиниће се протокол у коме ће се изложити:

- 1., број и датум нађених завештања;
- 2., ко их је суду предао;
- 3., која су лица била при отварању и обзнани;

4., да ли су завештања предата отворена или под печатом;

5., ако ба се при отварању печат повредио, или ако би се приметило да је раније повређен; а тако исто ако би се у самом завештају нашло да је што брисано, поправљано, или ма шта што би сумњиво било, све ће се у протоколу означити.

Цео тестаменат кодицили или додаци морају се по обзнани у протоколу од речи до речи исписати.

6., На овај начин обзнаниће се и више завештања једног истог завештаоца која су судији за ванпарнична дела поднесена дакле и она која немају силу или су измењена.

Протокол о обзнани потписују судија и писар пошто се лицима пред којима је завештање отворено прочита и ови се на њ потпишу.

У осталом вреде и овде наређења §.§. 482, 483 и 484. грађ. законика.

Чл. 43. На нађеном завештању последњег датума написаће се како дан тако и број осталих још постојећих и ако не у исто време нађених завештања и кодицила и ову примедбу подписаће судија.

Нађе ли се завештање пошто је већ учињен извештај о умрломе, то ће се поступати опет онако, као што је у овом и у предидућа два члана прописано.

Чл. 44. Ако је судији достављено, да је завешталац своју последњу вољу усмено изјавио, судија ће се претходно добро уверити: да ли је овакав тестаменат прављен у оним моментима у којима предвиђа овакав тестаменат § 447. грађ. зак. (в. измене од 24. маја 1911. године).

По добивеном извештају од надлежне власти: општинске, полицијске, санитетске, војне и т. д. и ако рок за важност оваквога тестамената није протекао, (три месеца од минуле опасности) судија ће сведоке по званичној дужности позвати и свакога

ће од њих појединце, незаклињући их саслушати о његовом имену, презимену и годинама, за тим о томе: како је последња воља исказана, о околностима од којих важност исте зависи, као и о томе кад је и где је завешталац своју последњу вољу изјавио, за тим ће судија овај протокол обзнанити, пошто се претходно прописана такса за обзнану положи.

По добивеном извештају, да овај усмени тестаменат није прављен у моментима које предвиђа § 447. грађ. зак. судија сведоке усменог тестамената неће ни испитивати, већ ће одмах донети решење по закону међу наслеђа и у распоредноме решењу дати разлога са којих је овај усмени тестаменат одбацио.

Чл. 45. Ако треба саслушати сведоке који су из другог округа, онда ће се писати надлежном судији да то учини.

Чл. 46. Овако осведочено завештање има доказну снагу не само према онима, који су то тражили, или су иначе позвани, да се саслушају, него и према свима осталим учесницима посмртног имања. Но свакој је страни дозвољено, да важност исказаног сведочанства или наређења о последњој вољи може оспорити и парничним путем противно ствар доказивати, у коме случају ови сведоци неће се наново испитивати, осим ако на захтевање страна, којих се тиче, суд из особитих узрока то за нужно нађе.

Заклетва ових сведока врши се код суда и само у спору ако би био поведен, а на тражење интересованих лица.

Рок за вођење спора одређен је у члану 92. ових правила, а страна упућена на спор, дужна је у течају тога рока, извести и судију уверењем суда да је спор поведен. Ако уверење о вођењу спора није поднето, по истеку рока за вођење спора, судија ће даљу расправу предузети.

Чл. 47. У суду се по правилу чувају оригинали отворених тестамената све до расправе пи-

тања о њиховој важности — по расправи овога питања они се састављају актима масе. Лица која их приватно поднесу, могу их дати судији у овеном препису; но у спору, на захтев страна, морају се оригинали показати.

Чл. 48. Наређења чл. 40., 43. и 47. важе такође и за уговоре о наслеђу између мужа и жене, као и за све писмене уговоре по којима ко изводи и тражи право наслеђе.

ОДЕЉАК ЧЕТВРТИ.

О судској радњи после добивеног извештаја о смрти умрлога.

Чл. 49. Ако је заоставше имање незнатно и закључити се даје, да ће се моћи исплатити само најнужнији заоставши дугови, судија ће саслушати стране о каквоћи и вредности заоставшег имања, затим о томе, колико износе трошкови за лечење и погреб, а тако и о другима потраживањима, која се претходно измирити имају; па ако би се на тај начин све имање исцрпело, онда ће га у отплату предати повериоцима, водећи рачуна о наређењу § 471. грађ. суд. пост. кад је у питању заоставше имање земљорадника. Но у решењу, којим се расправа на овај начин свршава, морају се тачно изложити поједине тражбине поверилаца, којима се у место исплате имање предаје.

Чл. 50. Кад се због презадуженог стања масе има стециште отворити, онда ће судија за ванпарнична дела доставити то надлежном првостепеном суду, да овај по прописима стецишног суд. поступка учини даље што треба.

Чл. 51. Осим поменутих случајева (чл. 49. и 50.) судија ће оне, о којима држи, да су наследници, на начин у чл. 81. и 82. прописани извести, да је случај наслеђа наступио, и позвати их, да своје изјашњење о наслеђу даду, како би се ток судске радње наставити могао.

Узима се да су наследници они, који су или законом или тестаментом или уговором позвани, да наследе, како кад од ових ред наслеђа наступи.

Чл. 52. Ако су наследници пунолетни и способни за управу свог имања, судија ће их позвати, да даду изјашњење о наследном праву.

А кад је случај да малолетници или стараници имају да наследе, онда ће се то стараоцима њиховим саопштити и ови позвати, да о наслеђу изјашњење поднесу. Наће ли се пак, да они стараоца још немају, то ће им се ови сходно закону наименовати.

Ако малолетници или стараници у другом округу живе, судија ће о случају наследства извести стараоце преко њиховог надлежног судије и позвати их, да се о примању наследства изјасне; и ако завештање постоји, објасниће им садржину његову, колико нужно буде.

Чл. 53. Судија ће по званичној дужности поставити ради расправе масе стараце имања:

1., у случајима чл. 157. и 158. закона о старатељству.

2., оним будућим наследницима, који још нису рођени, а по тестаменту имају непосредно право на наследство.

3., онима, који се за наследнике или санаследнике сматрају, но за које се не зна, где су, или су тако далеко, да нису у стању своја права у опредељено време заступати.

4., оним добротворним заводима или јавним установама, којима још није заступник постављен.

5., кад се наследник изјасна да неће да прими наследство.

6., кад повериоци умрлога то затраже, да би могли своје тражбине против масе пријавити, а да не морају чекати на изјаву наследника, хоће ли се наследства примити.

7., кад повериоци умрлога затраже, да се имање овога одвоји од имања наследника. Но ово одва-

јање могу тражити само онда, ако би њихово право могло доћи у незгодан положај кад би се имање наследника смешало са имањем умрлога.

Чл. 54. За управу оног посмртног имања, којега су наследници сасвим непознати, или су познати и о наследству извештени, но никакву употребу од свог наследног права не чине, поставиће се старалац имања.

Чл. 55. Осим ових случајева, судија неће смети ни пунолетним наследницима ни стараоцима малолетника противу њихове воље да намеће заступнике.

Чл. 56. Заступништво, које је одсуствујућем, непознатом или неизвесном наследнику постављено, престаје, чим се за наследника дозна, где је, или се он сам судији јави или место себе пуномоћника пошље.

А у осталим случајевима престаје заступништво кад се сврши посао, за који је заступник постављен.

Чл. 57. Ако је умрли наименовао извршиоца последње воље, то ће судија овоме саопштити такво наређење завештаочево. Исто тако може се њему у горе поменутим случајевима (чл. 9., 53., 54. и 55.) у исто време и старање о имању поверити, у колико је он способан и пристаје, да се тога прими.

Чл. 58. Кад се из добивеног извештаја о смрти умрлог види, да се попис имања мора чинити, или да се наследници морају огласом позивати, онда ће се одма по добивеном извештају наредити за то све, што треба.

Чл. 59. Оно, што би малолетнима или стараницима као завештај припало, доставиће се по званичној дужности стараоцима њиховим на начин у чл. 52. прописани.

Чл. 60. Кад би наследство или завештај припало државној каси или јавним заводима, општини, цркви, школи, сиротињском фонду, или ком другом добротворном заводу, то ће им се ово доставити преко њиховог дотичног старешине.

Чл. 61. Кад чиновник или служилац умре, о коме се зна или држи да има о званичним новцима рачун полагати, јавља ће се случај свагда оној власти, при којој је чиновник служио; ако се то не зна, онда окружном начелнику.

Кад чиновник, који није званичним новцима руковао умре, онда ће се случај само онда јављати надлежатељству, при коме је он служио, ако се оно не налази у истој месту, где се је случај смрти догодио.

А кад умре оно лице, које је пензију уживало, онда ће се јавити оном надлежатељству, које је пензију издавало.

ОДЕЉАК ПЕТИ

О попису заоставшег имања

Чл. 62. Попис имања чиниће се на захтевање лица, која по грађ. законiku имају права да то траже.

Ако попис имања није већ учињен при доношају извештаја о смрти умрлога, онда ће судија за ванпарнична дела по званичној дужности попис наредити:

1., у случајевима §. 487. грађ. законика;

2., кад је непознат наследник или место његовог пребивања; даље, кад наследник под старањем стоји, или се њему у цели расправе посмртног имања старалац постави; или кад само код једнога од више наследника подобне околности наступе;

3., кад наслеђе, или један део овога припадне сиротињском фонду, добротворном заводу, општини, цркви или другој јавној установи, или држави;

4., кад је завешталац наследнику наложио, да наследство или један сразмерни део истог коме другом по смрти својој остави; и

5., исто тако и кад би завешталац изјавио жељу да се не пописује имање, које малолетнима или стараницама оставља, судија ће опет наредити да се попис учини; но у сваком случају попис ће вршити само старалац са помоћним старацем, и списак, пошто га потпишу, предати под печатом судији, који га неће моћи друкчије отворити, но само у важним случајима, па и то пошто саслуша староца и помоћног староца.

Овакав попис вршиће се само у том случају ако наследници по самоте закону не плаћају никакву наследну таксу: ако плаћају онда без обзира на вољу завештаоца, попис ће се вршити као и у обичном другом случају.

Чл. 63. За попис заоставшег имања надлежна је општинска власт; но судија може наредити, да попис учини полицијска власт, а и сам га може предузети у особито важним случајима, ако се имање у месту суда налази.

Чл. 64. Ако се имање налази у другом округу, судија ће се обратити надлежном старалачком судији, да попис овај учини према наређењу предидућег члана.

Чл. 65. Одређено лице вршиће попис пред два укућанина умрлога или пред другим људима, који заслужују поверења, као сведоцима, и пред старцем.

Осим ових биће позвани још и извршилац тестамената и наследници, који се налазе онде у месту или су тако близу, да се одмах могу позвати. Ако позвани не би дошли у казано време, попис ће се и без њих извршити.

Чл. 66. У списак мора ће се јасно и тачно пописати цело покретно и непокретно имање, које је завешталац у време своје смрти имао, а по процени вредност свега пописног имања појединце и у суми означити. Затим ће се забележити кад је попис извршен и пред којима лицима.

Образац под II показује како треба овај списак саставити.

Чл. 67. Лице, које попис врши, постара ће се да све имање завештаочево изнађе и попише. Оно ће попис у колико је могуће пре извршити и списак судији одмах поднети, и ништа неће смети самовласно да наређује о предметима заоставшег имања, јер ће за то строго одговарати, као што не ће ни смети ништа од имања куповином нити другим ма којим начином себи прибавити.

Чл. 68. Хартије од вредности, које заоставшем имању припадају, означаће се тачно по роду, броју и дану издања. Саме пак исправе забележиће се у списак само по њиховој означеној (номиналној) вредности, а њихову праву вредност судија ће доцније узети при расправи масе.

Чл. 69. Код других примања завештаочевих показаше се и означити име дужника, дан издања исправе, и других овима принадлежећих писмена, и сума главног дуга, као и то, да ли је и како главница осигурана. А ако о коме примању не постоји исправа, то ће се у списку казати какав је доказ за ово примање.

Исправе, рачуни и друга писмена, која могу бити од важности за учеснике, но која се не односе на поједине тражбине, означаће се у кратко на крају списка.

Чл. 70. Покретне ствари или ће се означити по роду, броју, мери и тежини, или ће се свака за себе у списку описати и њина вредност према процени означити.

Веће количине или збирке ствари истог рода, могу се и у особитим списковима побележити, који ће се онда главном списку придружити.

Чл. 71. Вредност непокретних добара свагда ће се у списку означити.

А исправе, које сведоче о вредности каквог непокретног добра, прилажу се списку у оригиналу

или у одовереном препису, или ће се у списку у главној садржини означити.

Чл. 72. Непокретна добра, веће збирке књига, или реткости и друге покретне ствари особите вредности, свагда ће два вештака проценити, а где је заоставше имање незнатно, моћи ће га и сами сведоци проценити.

Остале пак покретне ствари може и један само вештак проценити, ако не би које интересовано лице затражило, да се још други вештак ради тога позове, у коме случају мораће оно само овом вештаку трошак накнадити.

Процениоци имају тачно и савесно да одреде обичну вредност добра и ствари, коју су та добра у време смрти завештаоачеве имала.

Чл. 73. Исто тако пописаће се и ствари, за који би се изводило да су туђе, али се неће проценити, ако се јасно покаже да су заиста туђе, нити ће се при срачунавању имања у рачун узимати. Но свагда ће се приметити, ко и по каквом основу исте ствари тражи.

Исто тако пописаће се и оне ствари, које завештаоцу припадају, но које се у рукама других налазе, и у списку назначити за што се при другом налазе.

Чл. 74. Ако би се без велике тешкоће и губитка у времену могло извесно сазнати, колико је умрли дугова оставио, то ће се и ови дугови у списак побележити; за тим назначиће се колико има неплаћеног пореза и другог плаћања, и докази о свему овом тачно изложити.

Нарочито ће се пак онда морати сви дугови при попису потпуно изналазити, кад се попис чини још при прибављању извештаја о смрти умрлога како би судија у стању био да расправу без других истраживања сврши.

Чл. 75. Кад умре лице, које се трговином занимало, назначиће се у списку какве су књиге при попису нађене. За тим ће се оне до онога дана, кад

је завешталац умро, закључити, а ако је потребно закључење то учиниће се и у присуству вештака и стање имовно по њима у списку означити. А ако је такво лице имало учешће још и у другој трговачкој радњи, то ће се од ове изискати о томе рачун, који ће према околностима вештаци прегледати.

Удеонице акционарских друштава назначиће се у списку као хартије од вредности. (Чл. 68.).

Чл. 76. Списак имања потписаће изасланик, вештаци, сведоци и друга лица, која се на попис позову; и тако закључени списак предаће се са свима прилозима судији.

Чл. 77. Ако је имање завештаоачево, које се наслеђује, пописано у више засебних спискова, судија ће од свију ових саставити један главни списак, који ће цело посмртно имање обухватити. Списак овај има ће се сачинити такође по обрасцу под II.

Чл. 78. Трошкови, који се око пописа учине, исплатиће се из масе. Но ако су попис тражили повериоци, онда ће се исти трошкови од њих наплатити.

Чл. 79. Кад се наследник изјасни да без сваког услова наслеђа прима, то ће он цело имање исто тако као и кад би се пописивало по свима саставним деловима јасно описати и истинитост тога пописа, место заклетве, својим потписом потврдити. Ово ће он моћи или сам или преко свог пуномоћника учинити, који ће за тај посао морати имати нарочито овлашћење.

На овај начин учињена потврда о имању служиће целој судској радњи за основ, и вреди ће као да је судски попис учињен.

Чл. 80. Где нема стараоца ту могу и други прописима ових правила за расправу овлашћени (Чл. 104. и 105). предлагати судији, да се што од имања прода, ако би то квару изложено било, или би одржање тога имања до расправе скопчано било са великим трошком.

ОДЕЉАК ШЕСТИ

О позиву наследника и њиховом изјашњењу о наслеђу.

Чл. 81. Изјашњење о примању наслеђа подноси се судији усмено или писмено (Чл. 3. и 4.) и то у року, који он одреди.

Чл. 82. Судија ће по правилу одредити рочиште, на које ће позвати све, који би право на наслеђе полагали, да на исто донесу све исправе, које би им за доказ истог права служиле. При саслушању судија ће упитати сваког наследника, да ли се и на који начин наслеђа прима или се истог одриче; а оне наследнике, који нису привели вешта лица, да их на рочишту заступе, поучиће каква су закона следства кад се ко условно или безусловно изјасни да наслеђе прима; па ће према томе њихова изјашњења о примању наслеђа у протоколу забележити.

Лице, које је изаслано да прибави извештај о умрломе, треба још тада да ово изјашњење о наслеђу изиште, ако не би какве сметње било.

Чл. 83. Исто тако оставља се судији, који расправља заоставше имање, да наследнике или њихове Законе заступнике саслуша о примању наслеђа или другим околностима и то или преко њиховог судије, ако они у другом округу живе или да их позове, да себе пуномоћника пошљу, као што ће у овом случају имати да одреде пуномоћника у месту суда, који ће и остале наредбе по маси за њих примати.

Чл. 84. Ако се наследник не може одмах да изјасни, хоће ли наслеђе да прими или не, судија му може према узроцима, које би он представио, оставити за то један рок до три месеца.

Чл. 85. Кад се коме од наследника продужи рок, остали наследници могу се и раније о примању наследства саслушати, но они се неће моћи принуђавати, да ово изјашњење пре поднесу, него

што би протекао рок, који је санаследнику продужен.

Чл. 86. Кад наследници, који су за управу имања способни, не дођу на рочиште, или на истом или у времену (чл. 81.) у ком је тражено од њих изјашњење о примању наследства такво изјашњење не поднесу, — судија ће, без призрења на њихове тражбине, продужити расправу имања само са оним наследницима који се као наследници јаве, и овима у колико би им по доказаном праву припадало имање и издати. Но ово се свагда има изречно напоменути у позиву, којим се наследници на рочиште буду позивали, или којим од њих о примању наследства буде изјашњење тражило.

Чл. 87. Сваки наследник треба у изјашњењу своме да покаже основ, по коме наследство тражи и да о томе нужне доказе поднесе.

Чл. 88. Ово изјашњење, ако није њод судије на протоколу учињено, мора наследник сам својеручно или његов законни заступник потписати. Ако је наследник изван места суда, то изјашњење његово мора да буде одостверењено влашћу, која и друга потврђења чини (§. §. 80. и 187. грађ. пост. суд.). На овај начин написано и поднесено изјашњење, судија ће примити и у актима масе чувати. А доказ о своме праву на наследство може наследник и доцније поднети у року, који му судија одредио буде.

Чл. 89. За кога се по казивању сродника или других способних сведока може узети, да је по тестаменту уредно начињеном или по законом реду најпречи наследник, тај ће се дотле за законом наследника и сматрати докле то други или ближи сродници не оспоре и противно не докажу.

Чл. 90. Кад се наследство има да расправи по законом реду, оставља се расуђењу судије, да он, ако нађе да је најближе и искључно право пријављеног наследника сумњиво, може саслушати и она

лица, која би с овим могла имати јаче или равно право; и према околностима судија ће сва ова лица и огласом позвати, сходно чл. 94. ових правила.

Чл. 91. Кад се више наследника пријави, судија ће, ако су сви у једно време сами или на позив дошли, саслушати свакога понаособ о праву и доказима на наслеђе, па кад све сврши, онда ће свакога појединог основе и доказе представити другоме, и обрнуто, па којима се право на наслеђе призна они ће се и пустити, да се о наслеђу изјасне.

Оспоре ли један другог право, онда ће судија ону страну, која има мање права, упутити на спор, оставивши јој рок највише до два месеца дана за подизање тужбе. о чему има да и судију у течају тога рока уверењем суда извести да је спор повела.

Ако се у течају овога рока уверење суда не поднесе да је спор поведен, судија ће по истеку рока за вођење спора са другом страном расправу свршити.

Чл. 92. Ономе који би мислио, да му је завешталац са последњом наредбом неправду или штету против закона учинио, оставља се право да се против тога изјасни било одмах било у року од осам дана, од дана када му је ова наредба завештаоца на протоколу код судије саопштена.

Лице, које би по саопштењу наредбе завештаоца код судије изјавило, да ће се у року за осам дана на наредбу завештаоца изјаснити, дужно је у овоме року било само преко свога пуномоћника са уредним пуномоћијем, лично судији без позива предстати и дати реч на наредбу завештаоца.

Ако у овоме року не предстане било само било преко свога пуномоћника, већ би послало писмени акт исти ће вредети само ако је потврђен код судије за неспорна дела или код полицијске власти.

Не потврђен акт о изјашњењу на наредбу завештаоца сматра ће се да није ни поднет, и тада

се има узети, да је овако лице са наредбом завештаоца задовољно.

По саопштењу наредбе завештаоца ако истом интересована лица не би била задовољна, судија ће по оцени поднетих доказа и навода, ону страну која мање права има упутити на спор, оставивши јој рока до шест месеци од дана саопштења наредбе завештаоца. Одлуку о упућењу на спор, судија је дужан донети и послати ради доставе у року од три месеца од саопштења наредбе завештаоца, у противном подлеже одговорности дисциплинској и материјалној по тужби интересованог лица.

При оцени доказа о слабијем и јачем праву, судија ће узети у оцену само вољу завештаоца, па онај чије се право оснива на последњој вољи или на законеме реду, мораће водити парницу противу наследника који би своје право из уговора о наследству доводио, ако би овај уговор имао све законске услове и ако истинитост његова не би оспоравана била. Исто тако и онај, који би тражио да по законом реду наследи, има се упутити на парницу противу онога, који би своје право оснивао на тестаменту, а овај би имао све законске услове и истинитост његова не би оспорена била.

Рок за вођење овога спора не може се продужавати, а страна упућена на спор дужна је у течају рока за вођење спора поднети судији уверење суда, да је спор поведен. По истеку рока за вођење спора, а без поднетог уверења, судија ће са другом страном расправу свршити.

Чл. 92. а. Но ако права тестаменталних законских наследника, међу собом у сукоб дођу, судија ће пошто обе стране саслуша, ону на спор упутити, које би право на наследство слабије било.

Рок за вођење овога спора не може бити ни дужи ни краћи од два месеца.

Страна упућена на спор дужна је у течају овога рока поднети судији уверење суда, да је спор

поведен. По истеку рока за вођење спора а ако се и уверење не поднесе, судија ће са другом страном расправу свршити.

Чл. 93. Ако упућена страна поведе парницу за одређено време, судија ће тада задржати расправу масе, док се поведена парница не сврши.

Но парничар међу тим може тражити код суда обуставу заоставшег имања до свршетка исте парнице.

Ова обустава дозвољаваће се само према прописима грађ. суд. поступка кад исту тражи оно лице, које је већ добило управу над заоставшим имањем.

Чл. 94. Кад су наследници заоставшег имања са свим непознати, или су познати, али се у одређеном року суду не јаве; или, ако они, који су пропустили овај рок, не би хтели свој припадајући део наследства да приме, судија ће онда поставити маси браниоца и по званичној дужности позвати непознате наследнике огласом (образац III.) да се за годину дана јаве и своја изјашњења о примању наследства поднесу; јер у противноме случају маса ће се распоредити и имање онима предати, који се као наследници јаве и и своје право осведоче; а непримљени део наследства, или ако се нико за наследника не јави, онда и цело заоставше имање, као без наследника, судија ће држави предати.

Доцније пријављени наследници задржавају дотле своја права на заоставше имање, док им оно по закону грађанском не застари.

Чл. 95. Како постављени бранилац тако и сви, којих се ствар тиче, не гледајући, на то, што је судија наследнике огласом преко новина позвао, трудиће се да сваким могућним начином за непознате наследнике сазнају, па да то одмах судији јаве.

Чл. 96. Ако се и пошто протече огласни рок не пријави нико за наследника, судија ће позвати државнога правобраниоца, да се за државу о на-

слеђу изјасни, и ако има каквих тражбина из масе да их са повериоцима пречисти.

Чл. 97. Ако ли је судији познат наследник, али се не зна где живи, то ће он таквом наследнику поставити заступника и одредити му рок, до кога се има постарати да за одсуствујућег наследника разбере где је, па ако то сазна, онда га о наследству извести.

Но ако не би било изгледа да ће се одсуствујући моћи тако да пронађе или би покушаји остали без успеха, судија ће без одлагања, а по предлогу браниоца позвати преко новина (образац IV.) одсуствујућега, да се за годину дана или сам, или преко свог законог пуномоћника јави судији, да ли се наследства прима или не; јер после тога рока судија ће место њега саслушати о томе постављеног браниоца масе; па кад се овај изјасни да наследство за одсуствујућега прима, исто ће се код суда причувати, док се не докаже да је одсуствујући наследник умро или се судски за умрлог не огласи.

Чл. 98. Издани оглас на наследнике (чл. 94. и 97.) приковаће се на судско здање и три пута у званичним новинама објавити; а према околностима може се и у страним новинама огласити.

Ако би требало овакве огласе за више маса издати, то ће се моћи за све један оглас направити. Таксу за огласе плаћа маса, или, ако је оглас за поједине наследнике издан, онда наплаћује се из дела ових наследника.

Чл. 99. Ако се наследник одрекне наслеђа или се у прописаноме року не јави, онда се може за наслеђе пријавити онај, који за тим наследником долази.

Чл. 100. Кад се ко по преднаведеноме реду и доказима има да призна или огласи за наследника, или кад ко у путу редовнога спора за наследника признат буде, па се судији с извршном пресудом јави, онда ће га овај питати, да ли се и на који начин наслеђа прима, па ће према томе и поступати.

Чл. 101. Кад по преднаведеноме какво лице за наследника признато буде, и оно се изјасни како се наслеђа прима, судија ће о свему, како је ствар текла, и како се оно за наследника проглашава, издати од своје стране решење.

ОДЕЉАК СЕДМИ

О позиву поверилаца умрлога лица.

Чл. 102. Ако се повериоци умрлога нису пре судији пријавили, нити су с њима признати и несумњиви наследници учинили погодбу о начину измирења, него је остало, да се то учини после изјашњења наследника о пријему наслеђа, судија ће све повериоце умрлога (по обрасцу V.) позвати да се до извесног дана са својим тражбинама и доказима пријаве.

Чл. 103. На одређено рочиште морају се позвати и признати наследници, стараоци и браниоци масе.

Пријављене повериоце или оне, који би какво право на наследство полагали, судија ће протоколарно саслушати и протокол тога саслушања актама масе придружити.

У овом протоколу мора се назначити: име и презиме и место обитавања сваког наследника или повериоца или њихових заступника, шта траже и по каквом праву. Ако се тражење на исправи оснива, забележи ће се и дан издања поднешених исправа.

Ако би пак који што на писмено тражио, то се овакве молбе имају у протоколу (ставити) забележити и сврх истих наследници или бранилац масе известити.

Чл. 104. Почем повериоци умрлога нису дужни чекати на изјашњење наследника о пријему или одбацају наслеђа, и на распру њихову о томе ко ће имање да наследи: то судија може у договору са пријављеним наследницима поставити заступника маси и са овим пречистити тражбине њихове. Ако

пријављени наследници не би хтели поставити заступника, то ће сам судија учинити и тражбине поверилаца пречистити.

При одређивању заступника у решењу, морају се тачно определити његове дужности.

Чл. 105. Оним наследницима, који су по њиховом реду позивања на наслеђе или по доказима несумњиви, но који се из каквих узрока нису могли за наследника огласити, може судија допустити, да они сами или преко заступника — у место браниоца — (чл. 103.) — са повериоцима тражбине пречисти.

Ово се исто може допустити и другим наследницима, који за тим долазе (чл. 93. и 94. ових правила).

Чл. 106. Ако се за рачун личних поверилаца продаје какво непокретно добро, које је интабулацијама или прибелешкама оптерећено, онда ће се обезбеђени повериоци пре, него што се новци расподеле, нарочито позвати, ако се нису пре тога јавили.

Чл. 107. Пошто судија изда новац (позив) на повериоце, одмах ће по званичној дужности наредити, да се из интабулационих књига изведу све на имању интабулиране тражбине, па овај извод осталим актама придружи и у протоколу за пречишћавање тражбина (протокол ликвидације) забележи све редом који је поверилац коју суму интабулирао.

Чл. 108. Све, што је доведе речено, важи само онда, ако се према пријављеним тражбинама и имовном стању умрлога не покаже, да је маса презадужена, те тако да се не могу да намире сви повериоци.

Покаже ли се противно, а стараоци или пунолетни наследници не предложе начин о измирењу поверилаца, на који би и ови пристали, онда ће се поступити као са презадуженим имањем.

Чл. 109. Кад се ствар појави онако како је речено у другоме ставу преднаведеног члана (108) онда ће судија огласити, да није надлежан за даљу радњу и јавиће случај првостепеноме суду, из-

ложив му укратко стање масе према пропису и процени, као и целу суму пријављених тражбина, а послаће му и онај протокол, на коме су пријављене све тражбине поверилаца и изложене све интабулације и прибелешке.

Чл. 110. Кад се у случају чл. 109. судија огласи да је ненадлежан, онда се ова његова ненадлежност простире само на даљу расправу поверилачких тражбина и у односу на презадужено имање умрлога, али он не престаје да и даље по закону о старатељству води бригу о личности малолетника и стараника.

Чл. 111. Кад распоред, који буде степишни суд издао, добије извршну силу, онда ће га суд послати судији за ванпарнична дела, те да га овај актама масе придружи.

Чл. 112. Све што би се повериоцима по распоредном решењу суда имало да изда из презадужене масе, као и оно, што би судија за ванпарнична дела у кругу своје власти — кад он ствар расправља решио да се изда, издаваће првостепени суд који чува новце; а да би он знао, да је дошло време издавању новаца, посла ће му се решење судије за ванпарнична дела, кад она буду добила извршну силу.

Чл. 113. Повериоци, који по овако извршним решењима буду имали што да примају, јави ће се суду у цели исплате тражбина, и ово ће се тада исплаћивати оним редом, који је у решењима означен.

ОДЕЉАК ОСМИ

О распореду појединих посмртних ствари за време докле се маса не расправи.

Чл. 114. Наследнику, или његовом законом заступнику, чије је право на наслеђе довољно доказано, судија ће предати заоставше имање на управу и старање.

Исти наследник или заступник масе може по дозвољењу судије како покретна тако и непокретна добра продати или заложити тражбине уступити, или

од дужника новце примати, ако је тако тестаментом наређено, или ако је нужно да се исплате погребни или иначе други трошкови, или да се отклоне очевидне штете или ако са ствари због несразмерних трошкова сачувати не могу.

Оном наследнику или његовом законом заступнику, за кога се јасно докаже де има неограничено искључно право на наследство и да имањем својим може слободно располагати, судија може предати и готовину масе и друге покретне ствари и дозволити му, да ово може било путем јавне власти или иначе и продати, ако је из осталог имања измирено све, што се имало исплатити и последња воља у свему извршена; или ако то интересована лица допусте.

Чл. 115. Ако се заоставше имање из којег од оних у чл. 29. изложених узрока налази још под судским печатом, онда, ако се има продати, судија ће продају наредити и добивени отуда новац послаће се првостепеном суду на чување, ако се по наређењу судије за ванпарнична дела нема одмах на друго шта употребити.

По распореду новца, суд ће остатак новца по измирењу свију поверилаца послати старатељском судији за масу умрлог лица, чије је имање било продато. Уз шиљање новца, суд је дужан писмено извести судију, шта је од имања продато, по којој цени, колико је новаца за распоред примио и шта је коме и на име чега издао.

На случај, да добивеним новцем не би били измирани сви повериоци, суд је поред овога извештаја дужан послати судији извештај, ко од поверилаца није још измирен и у којој суми.

ОДЕЉАК ДЕВЕТИ

О предаји наследства.

Чл. 116. Да би се наследнику могло предати наследство, он мора не само да је на исто доказао потпуно своје право, него мора и уверење поднети,

да је према околностима потпуно испунио све обвезе, које су му законом или завештањем умрлога наложене.

Судија ће се старати, да се докази о томе без оклевања прибаве, како би се предаја извршити могла, ако томе никакве препреке више не стоје на путу; у противном случају може наредити, да му се о чему накнадно доказ поднесе, где би му такав не достигао.

Чл. 117. По правилу судије су дужне позвати наследнике, да овакве доказе написмено поднесу, и одредити им за то нужни рок.

Чл. 118. При малим и мање заплетеним масама има се судија старати, да се, у колико је год могуће, прибави одмах све, што је за посао расправљања нужно, као: извештај о умрломе, попис заоставшег имања, изјава наследника о примању наследства, узајамно признање наследника о наследном праву, доказ о постојећим обвезама наследника, а према околностима и деоби наследства или извод о правом стању масе, и ово све да у једном протоколу по реду стави: нарочито пак ово се има учинити, где су наследници слабога стања, да се иначе због овога не би дангуби излагали.

Чл. 119. Но ако није ово могуће све једном приликом свршити, онда ће судија, пошто нужне припреме учини, како наследнике тако и друге којих се ствар тиче, позвати једнога дана и о расправи масе саслушати.

При већим масама, или где би то странама лакше било, судије их могу позвати, да на оно о чему се имају питати, и написмено одговоре, као што могу писмене одговоре и на само рочиште донети.

Но ово треба избегавати при расправљању сеоских маса, осим где би то стране саме изречно захтевале.

Чл. 120. Заоставше имање оних лица, која су са државном касом рачуне водили, не сме се изда-

вати пре, него се о томе извести оно надлежательство, кога се тиче.

Чл. 121. Наследник, који је за таквог тестаментом наменован, дужан је тачку по тачку показати, у колико су тестаментом или кодицилом завештаоца учињене наредбе извршене.

Чл. 122. Но ни у ком случају не сме се заоставше имање издавати наследницима, ако би то било од штете за право уживања удовице, које њој припада по § 412. грађ. зак. а тако исто не сме се издавати ни пре него испорукопримци прогласом или иначе о испоруци буду извештени.

Ако је онај, који има испоруку да прими малолетан, или се наводи под старатељством, или се за њега још не зна где је, — онда се испорука мора причувати на одређеном за то месту, а испорукопримац, ако се незна где живи, мора се о томе прогласом извести.

Чл. 123. у свима случајевима кад наследнику није остављен закони део наследства или му је такови непотпуно остављен (§. 477 грађ. зак.) дужни су остали наследници и испорукопримаоци издати од свога дела онолико, колико по сразмери потребно буде, те да се тако закони део оном наследнику потпуно намири.

Чл. 124. Ако је умрли наменовао извршиоца тестаamenta, онда је и овај дужан да са наследником у чл. 121 и 122 поднесе уверење судији,

Чл. 125. Коначна расправа заоставшег имања по правилу не сме се одложити до деобе наслеђа баш кад би се малолетници или стараници за наследнике и пријавили.

Чл. 126. Чим је наследник потпуно доказао право на наследство и све нужне обвезе испунио, има му се исто наследство издати, са масе стављени печат, ако је и то учињено, скинути а расправа заоставшег имања за свршену прогласити, и о томе наследнику решење издати. У решењу треба да се назначи:

1., име и презиме завештаоца и дан његове смрти;
 2., име и презиме наследника, по каквом му основу наслеђе припада, и какву је изјаву и он о истоме дао; а ако учествује више наследника, онда се мора назначити колико коме од наслеђа припада, а при томе напоменути и деоба, ако је она још пре предаје имања предузета;

3., да ли заоставше имање припада наследнику на слободно употребљење, или је он у уживању плодова и располагању имања ограничен у неколико завештањем умрлога, у опште дакле означити све, што ће за сазнање ствари коме год од тичућих се лица нужно бити;

4., ако је наследник малолетан или је стараник, и то се мора јасно означити.

Решење о предаји наслеђа извршено је у року од 15 дана, од дана када је свима интересованим лицима достављено ако на исто не би било жалбе.

Интересована лица не могу се користити решењем о наслеђу ако поред клаузуле да је извршено није стављено и да је сва такса плаћена.

Чл. 127. Пошто се сврши расправа заоставшег имања, сва акта, која се на масу односе, остају код суда, а овај ће дужан бити сваком, кога се тиче, издати оно, што би који затражио да му се од истих акта било на увиђење или у препису даде.

Квите о плаћеним погребним и другим трошковима, као и о плаћеним дуговима заоставшег имања, а тако и све друге исправе, које суду нису потребне, имају се наследнику издати.

Чл. 128. Ако се по свршеној предаји нађе још што од заоставшег имања, које пре није било познато, онда ће судија и о томе нужно наређење учинити. По при овоме неће нужио бити, да се наследници наново питају о примању имања и друга предаја имања чини.

Чл. 129. Ако се по свршеној предаји наследства пронађе завештање, то се оно има предати судији, који ће га по том обзнанити и у акта оставити.

Ако учесници затраже издаће им се препис овог завештања (чл. 41. 43. и 47.). Нова пак расправа наслеђа овде се неће чинити.

Но лица која би могла имати права из објављеног завештања, и која при објави истога не би била, морају се о том известити; а њима стоји на вољи да своје право на наслеђе редовним путем доказују и парницу поведу против притежаоца завештаног имања.

ОДЕЉАК ДЕСЕТИ

О деоби наследника.

Чл. 130. Наследницима умрлога у инкосном стању, били сви пунолетни или са малолетнима, стоји на вољи да се деле, или у заједници да остану.

Чл. 131. Деоба пунолетних наследника, и како ће се она извршити, не тиче се судије за ванпарнична дела; али кад има малолетних или стараника са пунолетнима у заједници а деоба мора да се чини, судија ће се старати, да малолетни и стараници при деоби буду законом заступљени (чл. 75. зак. о старатељству.) По томе ако они немају староца, овај ће им се поставити.

Чл. 132. Ако пунолетни наследници изјаве, да желе, да остану са малолетнима у заједници, судија за ванпарнична дела одобриће ову заједницу, ако с друге које стране не буде противних предлога или ако корист малолетника противно томе не налаже.

Пунолетни морају судији за ванпарнична дела да покажу начин, на који остају са малолетницима у заједници, да ли ће т. ј. ови у свему приплоду дела имати, и да ли од тада састављају задругу, или иначе остају заједно и како.

Чл. 133. Ако по наведеноме малолетници остану са пунолетнима у заједници и утврде задру-

жно стање онда престаје свака даља радња судије за ванпарнична дела, и он ће тада и стараоца, ако је наменован од дужности разрешити.

Чл. 134. Ако се удовица умрлога, уживајући мужевље имање, не би могла сложити са пунолетним наследницима, па би тражила деобу за малолетну децу, с којом би рада била да живи заједно, судија за ванпарнична дела одобриће ову деобу, ако би на то пристали пунолетни наследници, о чему се они морају пре деобе да саслушају, и наредиће, да се део малолетника узме у попис; у противном случају упутиће удову, да деобу тражи путем спора код редовног суда, а даља његова радња управљаће се према томе како се ова ствар код суда свршила буде.

Чл. 135. Судија за ванпарнична дела не само што мора да зна за сваку деобу, која се тиче малолетника и стараника, него ће се бринути и о томе, да они добију део, који им по закону припада; и зато, ако би било спора шта у деобу мора да уђе, упућиваће стараоца или заступника на редовни суд.

Чл. 136. Судија за ванпарнична дела при оцени, да ли су малолетници приликом деобе са пунолетнима добили део, који им по закону припада, или нису, има ће пред очима наређења грађ. законика (глава XIV о деоби).

Чл. 137. При деоби морају бити с једне стране старалац и помоћни старалац, а с друге остала лица, која имају учешћа у деоби, или њихови пуномоћници; сама пак деоба може се извршити, ако не иначе а оно по одредби §. 434 грађ. пост. судског.

Чл. 138. Ако се деоба мора да врши код изборног суда, — (по §. 434. грађ. пост. судског) — то ће судија за ванпарнична дела, пошто расправи у договору са стараоцима шта ће у деобу да уђе (чл. 134 и 135), издати решење, у коме ће бити изложено поред осталог и то, шта ће ући у деобу. С оваквим

решењем обратиће се старалац полицијској власти зарад састава изборног суда.

Чл. 139. Што на деоби припадне малолетнима или стараницима пописаће се особено, и овај списак послаће се судији за ванпарнична дела.

ДЕО III.

О усвојењу, позаконењу и отпуштању деце испод очинске власти.

Чл. 140. Усвојење бива на начин како је прописано у Гл. III. грађ. законика пред судијом за ванпарнична дела.

Где се усваја малолетни поступиће се по закону о старатељству (Чл. 75. и 94.).

Пунолетно пак лице мора се само да изјасни о свом усвојењу. Ако му је закони отац жив онда је потребно и овога саизвољење.

Чл. 141. У случајима, где је за усвојење нужно судско саизвољење, молба о усвојењу поднеће се надлежном судији за ванпарнична дела, заједно са писменом, које треба да је начињено по пропису §. 145. грађ. законика; и тада судија је дужан да испита породичне односе и године поочима или помајке, као и лица, које се усваја.

Чл. 142. Кад се усвојење потврди, судија ће од поднешеног писмена, или ако је пристанак на усвојење свршен код суда, од преписа овог протокола о пристанку предати по један комад како поочиму или помајци, тако и посинку или његовом заступнику, а од поднешеног писмена судија ће и за суд један комад у препису задржати.

Чл. 143. Родитељи могу своје ванбрачно дете да позаконе по начину како је прописано у §. 134. тач. 3. грађ. зак. и чл. 94. закона о старатељству.

Чл. 144. Молба се подноси као и при усвојењу надлежном судији, а овај ће је са својим мишљењем спровести министру правде, који ако не буде каквих

препрека, подноси то са својим мишљењем на решење владаоцу.

Чл. 145. Решење владаоца од онога дана, кад је издато, добија закону силу. О овоме решењу владаоца судија ће известити дотичне стране и наредити, да се исто решење у књигу рођених заведе.

Чл. 146. Да се дете од очинске власти ослободи отац је дужан у случајима, где се по §. 152. грађ. зак. тражи и судско одобрење, да то представи надлежном судији.

Наће ли судија да је корисно по малолетника да се од очинске власти ослободи, и да ово ослобођавање није скопчано ни са каквом злоупотребом, он ће то дозволити и о томе издаће решење обема странама.

Од дана, кад ово решење малолетни прими, он се у односу своје личности и имања равна пунолетном лицу; а кад решење буде извршено, судија ће, на очев трошак, и огласом објавити да је малолетни признат за пунолетнога.

Чл. 146. а. Ако би удата жена имала да изврши какав правни посао за њу користан, а муж јој за то не би хтео дати одобрење које је по закону потребно, она се може обратити неспорном судији да јој он то одобрење да.

Ако по оваквој молби судија по претходном извиђају и оцени доказа и навода мужа и жене буде нашао, да је издавање потребног одобрења од стране мужа безразложно и по интересе жене штетно, или ако буде нашао, да жена услед његове правне неспособности не може добити одобрење које јој је потребно, — он ће јој то одобрење моћи дати својом одлуком, коју ће доставити и мужу или његовом заступнику кога ће сам одредити, ако раније није одређен, и тако дати могућности за употребу правног средства противу одлуке.

ДЕО IV.

О званичним сведочанствима у опште и потврђењу писмених исправа, срађивању преписа са оригиналом, потврђењу и издавању исправа.

Чл. 147. О свима делима, по којима је што код суда рађено, и од којих се акта у суду налазе, судија ће на захтевање страна издавати овима она сведочанства, која и у колико дотичне стране у својим правним пословима желе да употребе.

По несвршеним делима оваква уверења издаваће сам суд.

Но ако би се тражила таква уверења, која би се морала преписивати из судских пресуда, решења или наредба, ни суд, ни ванпарнични судија, странама таква уверења неће издавати већ ће их упућивати да траже препис истих било да сами изврше, било да се у суду изврше. За препис ових одлука придржаваће се прописа §. 148. грађ. суд. пост.

Чл. 147. а. Ако би страна поднела суду какве било доказе, па за тим повраћај истих тражила, за решавање о томе: да ли ће се поднети докази вратити или не, било по свршеним било по несвршеним предметима, надлежан је сам суд, ако су њему били предати, а старатељски и неспорних дела судија ако су њему била предата.

Чл. 148. Уверења о закону, који влада у Србији, издаваће Министар Правде онима, којима би нужна била за тражење и одбрану својих права у иностраној држави.

У оваквим уверењима мора се закон, који постоји, тачно да означи и његова садржина од речи до речи испише без икаквог објашњавања или примене тога закона на какав извршан случај.

Чл. 149. Све исправе, које по пропису закона морају бити државном влашћу потврђене или оверене било по званичној дужности или кад то која

страна захте, власти ће, како судске тако и полицијске, у кругу своје надлежности потврђивати или оверавати по правилима, која су овде прописана.

Чл. 150. Страна, која то захтева, мора лично или преко пуномоћника да престане власти, која ће је о томе протоколарно саслушати. Но може то и написмено тражити, само у том случају власт, која прими писмено, забележиће на истоме: да ли га је поднео сам молилац или његов пуномоћник, пошто се о њиховој личности претходно увери, и ово ће потписати и сам доносилац.

Чл. 151. Исправку, коју једна страна или више њих начине или издаду, судија за ванпарнична дела, или званичник полицијски, приликом потврђења прочитаће странама од речи до речи и позваће их, да се изјасне: *је ли то њихова воља* (сагласије). Ако се примети да садржина исправе није јасна и разумљива ма којој страни (в. пр. лицу неписменом и неуком) пустиће се, да она по свом начину говора и схваћања све оно каже, што ваља у исправу да буде; па ако се примети да се њен говор не слаже са садржином исправе, исправу се, не ће ни потврђивати, него ће се стране упутити да поднесу другу исправу.

Но ако је ова несагласност само у једној тачци исправе, нарочито кад је она од више тачака, власт ће по одобрењу страна ову тачку исправити у додатку свог потврђења, и ову измену назначити не само у протоколу — где ће се и то означити да је исправу од речи до речи странама прочитана — него и у препису што остаје у надлежности.

Ако је оригинална исправа без преписа поднешена, онда ће исту потврђујућа власт дати да се препише на трошак дотичнога лица.

Чл. 152. Ако од преставших страна једна или друга не зна српски а судији или званичник полицијски не би опет знао њихов језика, то ће се, ако саме стране не доведу тумача, позвати који зналац од грађана да ствар протумачи. Све ово

означиће се и на протоколу, на коме ће се и тумач потписати, а исто тако назначиће се и у самом потврђењу.

Чл. 153. Осим случаја кад се што само са оригиналом савњава и оверава, у свима осталим случајима потврђења исправа морају власти позвати лица, која исправе поднесу и поступиће по чл. 151. ових правила.

Чл. 154. Уговори законом забрањени, неће се смети потврђивати.

Чл. 155. Ако је која уговарајућа страна разума лишена, или би какав телесан недостатак искључивао њену способност за уговарање; на шта такође треба власти да пазе приликом потврђивања, онда се неће допустити, да се она на што обвезује или какав за се у опште теретан уговор веже. (Чл. 139. и 141. зак. о старатељ.).

Исто тако, и ако би лице, способно за уговарање, у времену кад је престало власти због потврђења исправе, било у таквом стању, да не би способно било да схвати садржину исправе или онога, на шта се обвезује и уговара, као: ако је у пијанству, или јаком душевном потресу, — власти исправу неће потврђивати догод то стање не престане.

Чл. 156. Ако исправу издају општине, цркве, манастири, еснафи, разна друштва и т. д. — онда приликом потврђења ваља пазити на постојећа устројства и прописе како ова друштва по њиховој природи морају и треба да буду заступљена.

Док преставници ових моралних личности не докажу да су власни заступати их, дотле власти исправе, које они поднели буду, неће потврђивати.

Чл. 157. При потврђењу пуномоћства, тј. уговора, којим једна страна овлашћује кога, да за њу може што пуноважно да учини, није потребно да предстаје власти опуномоћена страна. То исто важи и за све друге једностране обвезе, које у рукама

друге стране јесу доказ о обвезаности издавача, као : о потврђењу облигација, квита, одобрењу интабулација и томе подобна.

Чл. 158. Које исправе нестане, (§. 204. грађ. суд. пост.), може да тражи код судије за ванпар. дела, да му се нова изда, и судија ће тога ради позвати дотично лице, па ако ово не пристане да другу исправу изда, упутиће другу страну, да то код суда парничним путем тражи.

Чл. 159. Преписи, који имају да се потврде, морају се најпре тачно са оригиналом да сравне. Ови преписи, колико је више могуће, морају бити једнаки са оригиналом и у самом правопису, разликујућим знацима, скраћивању као и раду самих писмена.

Ако су места у оригиналу измењена, избрисана, уметнута или на крају додата, то се мора и у препису назначити, или у званичном потврђењу напоменути. Исто тако и о поцепаним, или по спољном облику очито подозривим исправама у потврђењу казаће се какве су, а и то ће се напоменути: да ли је исправа која је преписивана оригинал или само потврђен препис; даље означаће се место, где се поднешени оригинал наводи, или име оне стране, која га је поднела, и дан потврђења; и на послетку биће судом потписана и званичним печатом утерђена.

То исто важи и за потврђење извода из трговачких, занатлијских и фабрикантских књига, а уз то ће се означити и то: која је књига, н. пр. дневник, партијалник и т. д. је ли потврђена судом и кад, да нема каквих дометака, брисаних и помрчених речи, или чега другог што би из природног реда књиге излазило; затим, је ли извод у целисти или је тек неки део, и има ли сабране суме.

Потврђењу преписа, који није од оригиналне исправе, већ од преписа њеног, има места само онда, кад је у првом препису све оно казано, што

је напред означено, а иначе се мора поднети оригинал.

Чл. 160. Оверење истинитости онога, што је писано, или потписа у оригиналној исправи, тражиће се код полиц. власти или судије за в. дела, и то или писмено или усмено.

Власт је дужна да лице, које оверење тражи, лично на протоколу саслуша о томе: да ли признаје да је писмено само написало или потписало.

Ако власт издаваоца исправе не познаје, мора се сведоцима два способна сведока, које познаје, и које ће издавалац довести, уверити да је он лице за које се издаје (Чл. 146).

Оверење се назначује на самој исправи која је за то поднешена, и то у онакој форми каква је прописана и за друга званична оверења.

О прављењу и примању тестамената.

Чл. 161. У надлежност судије за ванпарнична дела спада прављење тестамената, признавање већ написаних тестамената и примање тестамената ради чувања у суду.

Чл. 162. Кад завешталац хоће да му суд тестаменат напише пријавиће се ради тога судији за неспорна дела, који је дужан тај посао са писаром извршити.

Пре него што се отпочне писање тестамената завешталац ће бити дужан, ако га судија лично не познаје привести два сведока, који имају својства потребног по закону за способне сведоке, који ће утврдити личност завештиочеву.

Ако је завештилац тестамената неписмен или неби могао да своју изјаву напише због слабости, онда ће га потписати лично судија и назначиће зашто завешталац није сам тестаменат потписао.

После написане и потписане последње воље завештаоачеве, саслушаће се завешталац особено, како жели да се са тестаментом поступа: хоће ли

да му се одмах преда или да остане на чување у суду.

У првом случају предаће му се тестаменат одмах и то ће се у протоколу означити: у другом случају поступиће се по Чл. 164. ових правила.

Чл. 163. У случају немогућности личног пред-
станка; судија за ванпарнична дела и његов писар
биће дужни у свако доба, као и у саме празничне
дане и недељне по позиву отићи у кућу болнога
и његову последњу вољу саслушати и написати.

Судија ће у овом случају поступити по Чл.
162 и 164 ових правила, само што тада реверс
издаје сам судија.

Чл. 164. Ако тестаменат није написан и потпи-
сан од самог завештаоца у смислу § 430 грађ. зак.
већ по жељи завештаочевој написан од стране
другог лица, онда је по § 432 грађ. зак. потребно,
да такав тестаменат завешталац призна за свој
пред судијом за неспорна дела или градским или
среским судијом.

Кад се овако написан тестаменат поднесе су-
дији, он ће га завештаоцу прочитати и од њега
узети реч: признаје ли прочитани тестаменат за свој
и је ли у њему изјављена његова последња воља.
За тим ће ту изјаву ставити са писаром на протокол.

Ако судија завештаоца лично не познаје, овај
ће бити дужан да приведе два лица, која по за-
кону имају услова за способне сведоке, да лич-
ност завештаочеву потврде.

Завешталац треба лично да потпише изјаву
на протоколу, којом је признао тестаменат за свој,
а ако је неписмен или не може да потпише због
другог каквог узрока, потписаће га сам судија
и назначити зашто завешталац није лично дао свој
потпис.

Н истом протоколу морају бити потписани
и сведоци — познаваоци завештаоца.

На самоме тестаменту судија ће ставити пот-
врду, да је тестаменат завештаоцу од стране су-

дије прочитан и да га је завешталац признао за
свој. Тако исто стави ће се на самом тестаменту
дан, месец, година и нумера протокола.

Ако се тестаменат састоји из више табака,
мора бити прошивен и печатом судским утврђен,
а у потврди означити колико табака тестаменат
обухвата.

Овако начињени тестаменат, завешталац може
одмах по признању и потврди од стране судије
узети, а може га оставити и суду на чување.

У првоме случају на самоме протоколу на
коме је тестаменат признат, констатоваће се под
овером судије и писара, да је он одмак предат
завештаоцу, који ће пријем потврдити својим пот-
писом, ако се може потписати у противном пот-
писаће га судија.

У другом случају судија ће тестаменат за-
вити, завој судским печатом затворити и на завоју
написати: чији је тестаменат, кад је признат и
која је нумера протокола.

По овоме ће издати налог рачуноводству да
тестаменат чува у судској каси и да молиоцу изда
реверс о примљеном тестаменту на чување.

Рачуноводство суда дужно је водити нарочити
списак тестамената, који се у суду на чување
налазе.

У томе списку мора се тачно означити име
и презиме завештаоца чији је тестаменат, одакле
је завешталац, дан, месец, и година кад је примљен
тестаменат на чување и деловодна нумера, под
којом је заведено саслушање завештаочево. Број
тога списка увек ће се ставити на реверсу, који
се завештаоцу издаје.

Чл. 165. Ако је тестаменат — признат пред
градским или среским судијом важи и за тај слу-
чај све што је изложено у претходном члану, само
ће судија лично дати завештаоцу реверс за прим-
љени тестаменат, који ће послати неспорном су-
дији ради чувања у суду.

Неспорни судија поступиће даље како је у претходном члану наређено, а градском или среском судији послаће у најкраћем року одговор о пријему тестамената са означањем под којим је бројем остављен на чување у судској каси.

Чл. 166. Судија за неоспорна дела дужан је примити ради чувања у суду сваки тестаменат, који му је завешталац лично донео и изјавио протоколарно да га је сам написао и потписао, или ако је тестаменат раније био пред судом признат.

Овако предат тестаменат био отворен био затворен, судија ће завити, завој судским печатом, затворити и на завоју написати чији је тестаменат, датум предаје и нумеру протокола.

За тим ће се даље поступити по Чл. 164.

Чл. 167. Ако судија онога, који му тестаменат донесе да се у суду чува, или онога, који тражи, да му се тестаменат у суду начини, или онога, који поднесе већ написани тестаменат, па жели да га у суду призна за свој или најзад онога, који по реверсу тражи, да му се тестаменат врати, — лично не познаје. — мора се о њему најпре да извести од два лица, која га познају. и то ставити на протокол, који ће и ови познаваоци потписати.

Ови познаваоци, морају имати услове, који се по закону траже за способне сведоке.

Чл. 168. Кад је судија позван да завештаоца о последњој вољи саслуша и исту написмено стави, било у суду било вао суда, као и у случају кад му се поднесе већ написани тестаменат ради признавања, он ће бити дужан да пази не само на то, да ли завешталац може правити тестаменат (§ 426 грађ. зак.) него и на то, да његова последња воља буде у свему саобразна закону, како би тестаменат могао опстати. За то је судија и у праву и у дужности да завештаоца обавести, ако би он хтео ма у чему да прекорачи законске прописе, који његову вољу у располагању имањем ограничавају

(гл. XII грађ. зак.); а пазиће и на то, да воља завештачева буде јасна и опредељена и да у тестаменту не буде двозначењих речи и сумњивих израза.

На случај да се овом приликом код завештаоца примети у његовом говору и поступцима таква радња, која би дала повода судији сумњати у душевно здравље завештаоца, судија ће преписања тестамената или пре признавања написаног тестамената од стране завештаоца, позвати лекара о трошку овога, који ће констатовати његово душевно здравље.

Лекар своје мишљење даје увек на протоколу код судије, који протокол судија оверава.

Ако завешталац на преглед лекарски неби пристао, судија ће то у протоколу констатовати и молиоца одбити од тражења да му се тестаменат напише или да написан призна.

Чл. 169. Тестаменат предат суду на чување, остаје у суду, до год смрт завештавачева не да повода да се отвори.

Ако завешталац захте мора му се тестаменат вратити, пошто он врати реверс.

Завешталац, који жели да му се тестаменат из судске касе врати, предстаће лично судија за ванпарнична дела о томе ће се на протоколу саслушати и поднети реверс о предатом тестаменту.

По саслушању, судија ће издати налог рачуноводству, да се тестаменат из судске касе изда завештаоцу, а да свој реверс уништи.

У списку тестамената рачуноводство ће одмах у примедби ставити дан, месец, годину и нумеру одлуке судије ко којој је тестаменат враћен.

Ако је завешталац неписмен или се због болести не може потписати, на ово тражење да му се тестаменат — врати, потписаће га сам судија; а ако је завешталац непознат мора привести и два сведока, који по закону имају услове за способне сведоке, који ће утврдити његову личност.

Чл. 170. После смрти завештаоца тестаменат из судске касе не сме се ником издавати. Сам поднети реверс може бити само повод за отварање тестамената, а никако доказ и о праву на тестаменат.

Без доказа о смрти завештаоца — умрлице, и ако је реверс поднет, судија нити ће тестаменат из судске касе вадити нити ће обзнањивати.

Ако се тестаменат узима из судске касе услед смрти завештаоцевог, судија ће о томе претходно донети одлуку, а рачуноводство је тада дужно тестаменат из судске касе извадити и предати га лично судији. У овоме списку рачуноводство ће по овоме а у примедби означити да је тестаменат предат судији, означивши дан, месец, годину и нумеру протокола по коме је судија тестаменат тражио да му се изда.

Кад год се тестаменат оставља на чување код суда завештаоцу се на захтев мора по наплати таксе издати оверен препис тестамената.

Чл. 171. Ако завешталц незна српски, а судија опет не разуме језик завештаоца (о чему ће се пре него пође извести од позивача), онда ће позвати способно лице, које језик завештаоца разуме, и које иначе има својства способног сведока, па ће преко овога пред два сведока сазнати вољу завештаоцевог и остало што му ваља знати.

Сведоци морају знати језик завештаоца. На оваквом тестаменту потписаће се тумач, а судија ће забележити како је преко њега о последњој вољи завештаоца саслушао и тестаменат написао.

Чл. 172. Ако је болник странац, а имао би каквих важних исправа и писмена, ствари и новаца, може га судија понудити да то даде суду на чување; а по увиђеној потреби може и сам све његове ствари запечатити печатом суда, који ће понети, па све ово предаће на чување или лицу код кога је болник, или ће собом понети, пошто пред сведоцима и лицем, код кога је болник, одо

воји, преброји и попише шта собом носи, од чега ће за тим и списак у суду направити и у протаа код завести.

Закључење.

Чл. 173. Све таксе по неспорним делимз наплаћивање се према постојећим о томе законим наређењима.

№ 4971

13. и 23. Децембра 1872
у Београду.

Министар правде
С. Вељковић.

Ове измене и допуне од 30. Септембра 1911. г. Бр. 14.944 почеће важити десетог дана од дана кога буду објављене у „Српским Новинама“.

30. Септембра 1911. г.
у Београду.

Министар правде
Др. Драг. Аранђеловић.

Ове су измене публиковане у бр. 217. Српских Новина од 4. Октобра 1911. год.

Образац I. (Чл. 34. прав. за неспорна дела).

Протокол о подношају извештаја о смрти умрлога Н. из Н.

1. Име и презиме завештаоца.
2. Стање или занимање.
3. Колико је имао година.
4. Које је вероисповеди.
5. Је ли био ожењен или нежењен, или удовац.
6. Кад је и где умро.
7. Где је стално живео.
8. Име заоставше жене или мужа, ако је жена умрла.
9. Име и презиме, године и место живљења и занимања пунолетне деце умрлога или пунолетних унучади, ако овима нису родитељи живи.

10. Име и презиме малолетне деце умрлога или малолетних унучади, ако им родитељи нису живи; за тим, да ли имају кога, који је по самом закону дужан да се о њима стара; и ако немају, које им лице треба за стараоца поставити.

11. Име и презиме, године, место пребивања и занимања осталих најближих сродника или тестаменталних наследника као и да ли се наследства примају, ако је могуће да се то одмах сазна.

12. Да ли је умрли оставио какво завештање (тестамента) кодицил (додатак к тестаменту), уговор о наследствоу, поклону или брачни уговор, и где се та писмена налазе.

13. Је ли умрли отправљао какво старатељство и где се налазе писмена, којима је он за стараоца постављен био.

14. Ако је у служби био, да ли је званичним новцима управљао и рачуне водио, и да ли је примао какво год уживање из које јавне касе, или каквог под јавним надзором стојећег фонда.

15. Да ли има каквог имања у чему се оно од прилике састоји, у чијим се рукама налази, и шта је учињено за обезбеђење истог имања.

Место и време састављеног извештаја.

Потпис званичника

Потпис сведока и страна

Образац II. (Чл. 77 прав. за несп. дела).

СПИСАК

заоставшег и по наредби старалачког судије суда Н. од 13. Децембра пр. године. Ћ Н. пописаног имања Н. Н. из Н., који је умро у Н. без завештања (и писмено завештање оставио).

При попису били су:

Н. Н. (звање које буде).

Наследник Н. Н.

који се изјаснио да се наследства прима

Н. Н. } процеоници.

Н. Н. } сведоци.

Санаследник Н. Н. није дошао и ако му је позив од _____ по гласу рецеписа на време предат.

ОЗНАЧЕЊЕ ПРИЛОГА	БРОЈ СТВАРИ	А Имање (дејсвт. стање).	Колико		С в е г а	
			ПОЈЕДИНИЦЕ		УКУПНО	
			ГР.	П.	ГР.	П.
		<i>I. У готовини.</i>				
	60	цванцिका аустријских	240	—		
	10	рубаља по 20 гроша	200	—	440	—
		<i>II. На дугу и другом примању.</i>				
	1	облигација од 23. Апр. 1867. год. по којој Никола Максимовић дугује умрломе 10 дук. пес. с неплаћеним интересом 12% од 23. Априла 1869. год.	600	—		
А.		По књизи (теветеру) А., уложено је умрли у радњу са Н. Н. 100 дук. п. 1. Јануара 1872.	6000	—		
Б.		По закљученом билансу Б., од 1. Јануара 1878. год., где је и овај уложени капитал означен, припада маси у име добитка за годину дана . . .	1200	35	7800	35

ОЗНАЧЕЊЕ ПРИДОГА	БРОЈ СТВАРИ		Колико		Свега	
			ПОЈЕДИНЦЕ		УКУПНО	
			ГР.	П.	ГР.	П.
В.		<i>III. У златним и сребрним стварима.</i>				
	6	сребрних кашика од 13 лота, 120 драма тежине	300	—		
	1	златан сахат. Генф № 3009, унутра означена	500	—		
	1	прстен са старинским каменом на коме је изрезана богиња правде	300	—	1100	—
		<i>Прим.</i> Како ове ствари (дра- гоцености) тако и она под II. поменуто облигација Николе Максимовића налазе се по у- верењу под В. на чувању код суда округа Н.				
		<i>IV. Од одела и других за но шњу ствари.</i>				
	1	стара долама од зелене чохе .	180	—		
	1	стари (кратки) ђурак од уга- сите чохе, лисичином постав- љен, која је на много места изгрижена	250	—		
	1	нов капут зимски од црне чохе	240	—		
	2	нове панталоне: једне од беле материје, а друге од црна первијена	180	—		
	12	кошуља	250	—		
	12	пара чарапа белих	30	—	1120	—
		<i>V. Од кућнога намештаја.</i>				
	2	астала од ораовине полити- рана, постара	100	—		
	2	столице нове	120	—		
	1	орман за хаљине	100	—	320	—

ОЗНАЧЕЊЕ ПРИДОГА	БРОЈ СТВАРИ		Колико		Свега	
			ПОЈЕДИНЦЕ		УКУПНО	
			ГР.	П.	ГР.	П.
Г.		<i>VI. У разном посућу.</i>				
	5	каца, од којих свака хвата 100 ока	500	—		
	3	нова чабра	40	—		
	8	тенсија	240	—	870	—
		<i>VII. Од разног алата.</i>				
	2	плуга	300	—		
	2	будака	15	—		
	3	секире	60	—		
	2	тестере	10	—	385	—
		<i>VIII. Од књига.</i>				
	120	комада на разним језицима, по списку Г.	2400	—	2400	—
		<i>Прим.</i> Једна златна кола пут- ничка у вредности 14 дук. ц. која је умрли по казивању ко- лара Н. Н., наследника Н. Н. и сведока Петра Н., као што се види из протокола саслу- шања под Д. од првога лица на послугу узео.				
		<i>IX. Од непокретних ствари.</i>				
	1	кућа у Н. улици, од тврдог материјала, која је купљена за 300 дук. ц. по гласу та- пије, приложене у препису под Е. од 20. Децембра 1850. год. од које је оригинал на- следник Н. написао	18000	—		
	1	ливада у месту Н. без тапије, која је умрломе од старине остала, у вредности	900	—	18900	—

ОЗНАЧЕЊЕ ПРИЛОГА	БРОЈ СТВАРИ		Колико		Свега	
			ПОЈЕДИНЦЕ		УКУПНО	
			ГР.	П.	ГР.	П.
		<i>Х. Од живог мала.</i>				
	10	волова	5000	—		
	5	крава	1100	—		
	20	оваца	600	—		
	40	коза	1200	—	7900	—
		<i>Б. Давање (страдат. стање).</i>				
		На поменутом непокретном имању (под VII.) постоји интабулација Стевана Н. из Н. ломе покојник дугује по облигацији 120 дук. ц. с интересом 12 ⁰ / ₀ од 1. Априла 1864 год. .	7200	—		
Ж-М		Интерес је по гласу квита по Ж. К. Л и М, плаћен до 1. Априла 1871. године.				
Н-Р		Наследник Н. тражи, да му се по квитама Н. О, П и Р, за трошкове око лечења и погребња учињене, плати	1247	—	8447	—
		Тако све заоставше имање износи:				
		I. У готовини	740	—		
		II. На дугу и другом примању	7800	35		
		III. У адиђару (драгоцености)	1100	—		
		IV. У одељу	1120	—		

ОЗНАЧЕЊЕ ПРИЛОГА	БРОЈ СТВАРИ		Колико		Свега	
			ПОЈЕДИНЦЕ		УКУПНО	
			ГР.	П.	ГР.	П.
		V. У кућном намештају . . .	780	—		
		VI. У разном посуђу	1100	—		
		VII. У разном алату	385	—		
		VIII. У књигама	2400	—		
		IX. У непокретности	18000	—		
		X. У разном живом малу . .	7000	—		
		Свега . .	41145	35		
		Кад се од тога одбју дугови који свега износи	8447	—		
		Онда остаје имања на	32698	35		

У Н.
19. Јануара год. Н.
Наследник умрлога,
Н. Н.

Н. Н. (званичник)
процениоци:
Н. Н. кујунџија,
Н. Н. трговац.
Сведоци:
Н. Н.
Н. Н.

Образац III. (чл. 94. правила за несп. дела).*Оглас за позив непознатих наследника.*

Сходно пропису чл. 94. правила за неспорна дела од Н. месеца Н. 1872. год., овим се обзнањује од стране старалачког судије суда округа Н. (вар. Београда) да је Н. Н. из Н. умро 23. Н. месеца и године Н. без завештања. Па како се не зна да ли умрли Н. има кога, који би заоставше имање његово могао по закону да наследи, — то исти судија позива овим свакога, који би по каквом год основу полагао право наследства на имања умрлога, да се за годину дана, од дана овог огласа, јави старалачком судији суда окр. Н. (вар. Београда) и доказе о своме праву поднесе, јер ако се до тога времена не јави, маса ће се умрлога, којој је сада одређен за браниоца Н. Н. распоредити према онима, који се за наследника јаве, и право своје на наследство докажу; па ће им се по том и издати све што би им од имања масеног као наследницима припадало.

Потпис старал. судије.

№ _____
23 _____ Н.
у Н.

Образац IV. (чл. 07. прав. за несп. дела).*Оглас о позиву наследника, за кога се не зна где живи.*

По наређењу чл. 97. правила за неспорна дела од Н. месеца Н., год. Н. овим се обзнањује од стране старалачког судије суда окр. Н. (вар. Београда) да је Н. Н. из Н. умро 23. Н. месеца и године Н. и писмено завештање оставио, којим је за наследника свог имања одредио синове своје: Јована и Косту и Радисава. Али како се за наследника Косту не зна где се налази, то се он овим извешћује, да му је за староца одређен Н. Н., и уједно позива, да се за годину дана, од данас рачуна, јави старалачком судији поменутог суда и изјасни, да ли се наследства прима; јер ако то не уради, нек зна, да ће се и без њега, о маси умрлога са осталим пријављеним наследницима и постављеним староцем, распоред учинити.

Потпис старал. судије.

№ _____
22 _____ Н.
у Н.

Образац V. (чл. 102. правила за неспорна дела).*Оглас за позив поверилаца масе.*

По пропису чл. 102. правила за неспорна дела од Н. месеца Н. год. Н., старалачки судија суда округа Н. (вар. Београда) код кога се на расположењу налази маса Н. Н., који је 23. Н. месеца и године Н. умро без завештања, (и по себи писмено завештање оставио), овим позива све оне који би што по каквом год праву од исте масе тражити имали, да старалачком судији поменутог суда 27. Октобра године Н. као на дан одређеног рочишта, или сами лично дођу, или место себе са уредним пуномоћством заступнике пошаљу и све нужне доказе за своје тражбине поднесу; или напослетку, да од истог дана на писмено суду јаве: шта и по каквом основу од масе траже и чим право своје доказују; јер у противном случају, који се до означеног дана, никако не јави, изгубиће право наплате из заоставшег имања масеног, ако се ово на измирење осталих на време пријављених поверилаца употреби осим случаја, у колико би му што од истог имања за залогу служило.

Потпис старалачког судије.

№ Н.
25 _____ Н.
у Н.

Образац VI. (чл. 126. правила за неспорна дела).*Уверење о предаји заоставшег имања.*

Пошто је учињен распоред са масом Н. Н. из Н., који је 23. Н. месеца и године Н. умро и писмено завештање оставио (или без икаквог завештања умро), — то потписани старалачки судија суда округа Н. (вар. Београда) сходно завештању умрлога издао је заоставше имање наследнику његовом Н. Н. из Н. који се под 23. Н. месеца и године изјаснио на протоколу код Н. да се прима наследства са пописом (без пописа) имања; (или издао је Н. Н. и Н. Н. као законим наследницима умрлога на равне делове); и овим исту масу за свршену оглашава.

Потпис старалачког судије.

№ _____
27 _____ Н.
у Н.

НАСТАВЉЕЊЕ

општинским властима, како о прибављању и подношању извештаја о смрти каквога лица из њихових општина тако и за пописивање имања каквога лица.

Прописом члана 24. правила о поступању у неспорним делима, која је Министар правде под 23. Дек. 1872. год. на основу законодавног овлашћења од 25. Октомбра прошле године прописао, општинским (а у извесним приликама и полиц.) властима стављено је у дужност, да после смрти каквога лица из њихове општине преко свога изасланика прибављају и старалачком судији подносе извештај о умрломе, где томе места има, а по пропису чл. 62. са погледом на предпоследњу тачку чл. 26. истих правила, општинске власти позване су и да пописују имање умрлога. Па да би исте власти знале шта и како у овим приликама имају да раде, потписани Министри: правде и унутрашњих дела, према ономе, што је о овоме прописано у горе поменутих правилима, прописују следеће:

Чл. 1. Старалачком судији подносиће се извештај о смрти умрлога лица у свима случајевима, где је умрли после себе оставио имања и малолетне деце, па малолетници не би били у задрузи са пунолетнима који би били кадри да управљају задругом и о задружном имању бригу воде; јер у случајевима, где има пунолетних задругара са малолетнима, извештај се неће прибављати ни подносити за то, што се према пропису чл. 34. закона о старатељству не постављају тада стараоци малолетној децу умрлога.

Чл. 2. Пошто какво лице из општине умре, а према напред наведеноме (чл. 1.) има места прибављању и подношају извештаја, дотични општински суд, који ће се постарати, да увек, колико могуће пре дозна за сваки смртни случај у својој општини, одредиће једно лице, а у важним случајевима (н. пр. кад би умрло какво лице, чија би радња била јако разграната, или би се могло држати да је још и

доста заплетена) и два, која ће прибавити извештај о смрти умрлога по пропису који ће се ниже (у чл. 3. и 4. овога настављења) изложити; но у овако важним случајевима може он извести и старалачког судију, те да овај нареди, да се преко полицијске власти извештај прибави. Али у свима случајевима, где општинска власт не би сама прибавила извештај о смрти умрлога лица наредиће међутим све, што се покаже као потребно, те да се у заосталом посмртном имању не учини каква штета док старалачки судија не пошаље изасланика, који ће имати да прибави извештај о умрломе.

Чл. 3. Изасланик т. ј. оно лице, које се одреди за прибављање извештаја, стараће се да што је могуће брже, а где би опасност у одлагању била, одмах оде куће умрлога и да тамо пред два пунолетна кућанина, или ако ових не би било, пред друга два сведока испита све оно, што би за образовање масе и даљу судску радњу нужно било, а ако буде потребно да посмртно имање и под печат метне.

Чл. 4. У извештају, који ће изасланик имати на писмено да састави, изложиће се:

а., име и презиме, стање или занимање, године и вероисповед умрлога;

б., кад је и где умро, где је стално живео, као и све оно, по чему би се сазнати могло, који ће судија бити надлежан за расправу његовог имања;

в., име и место живљења заосталог друга његовог (жене или мужа), ако га има;

г., име, стање, године и место живљења пунолетне и малолетне деце умрлога;

д., ако законски ред наслеђа или старатељство над децом умрлога пада на најближе његове сроднике, то ће се име, стање, године и место живљења оних, а ако је већ познат тестаментални наследник, онда и место живљења овога последњег назначити;

е., предходно пак у опште има ће да сазна: да ли је заостало посмртно имање од какве вредности, да ли и каквих непокретних добара има, и да нема можда толиких дугова, који би вредност имања превазилазили;

ж., даље, треба да сазна: да ли има каквога завештаја или каквога уговора о наслеђу поклона на случај смрти, или брачног уговора, и где се то налази;

з., ако је пак умрли своју последњу вољу усмено изјавио, то ће се, ако она није већ од стране сведока написмено стављена, означити у пописноме списку име, стање и место живљења ових сведока;

и., да ли су стараоци наименовани и је ли умрли какво старатељство одправљао, па ако је, да ли су заосталој деци стараоци одређени;

ј., је ли умрли званичним новцем руковао, плату, пензију и т. д. из јавне касе уживао;

к., ако је имање тако незнатно, да не би вредило, да се какав судски рад по њему предузима, онда ће се у извештају казати, да је оно незнатно, и исто тако означаће се у извештају, и то, ако је штогод имања било, да је потрошено око погребача и у болести умрлога лица.

Но ако је имање такво, да се одмах може да сазна и попише, а попис би се морао да чини или по званичној дужности*) или што то који од наследника тражи, — онда ће се у исто време и попис

*) **Примедба.** Према пропису чл. 62. правила о поступању у неспорним делима, попис ће се по званичној дужности чинити:

1., у случајевима §. 487. грађ. законика (Непозван суд да се у пописе имања не меша, осим случаја, где деца малолетна без оца и матере и без свакога старешине остану);

2., кад је непознат наследник, или место његовог пребивања; даље, кад наследник под старатељством стоји, или се њему у цели расправе посмртног имања старалац постави; или кад само код једнога од више наследника подобне околности наступе;

учинити на списак имања поред извештаја послати старалачком судији.

Лице, које је одређено, да прибави извештај о умрломе, може овом приликом, ако неби никакве сметње било, узети изјашњење од наследника о томе, да ли се и на који начин (са пописом или без пописа) наслеђа прима, или га се одриче.

Чл. 5. О свему овоме изасланик ће саслушати укућане и сроднике умрлога као и друга лица, којима би одношаји овога познати били.

Ако би било нужно, отвориће се и прегледати сандуци и други затвори, у којима би се могле наћи писмене наредбе покојникове или друга важна за масу и управу њену писмена. При овоме ће се свагда са нужном штедњом поступати. Али изасланик моћи ће да употреби и сходна и принудна средства, кад би му се при овоме какве сметње на супрот стављале, ако би само у одлагању овога прегледа било опасности.

Чл. 6. Ако се нађе отворен тестаменат онда ће га изасланик одмах пред призвата два сведока и другим лицима, која би се ту десила, јавно прочитати. Запечаћени тестаменти морају се зарад отварања и обзнане старалачком судији предавати, као и писмено, које би сведоци о усменом завештању покојниковом саставили.

Чл. 7. Ако су наследници или они, за које се држи, да ће бити наследници, способни, да имањем

3., кад наслеђе или један део овога, припадне сиротињском фонду, добротворном заводу, општини, цркви или другој јавној установи, или држави;

4., кад је завешталац наследнику наложио, да наследство или један сразмерни део истог коме другом по смрти својој остави; и

5., исто тако и кад би завешталац изјавио жељу да се не пописује имање, које малолетнима или стараницима оставља, судија ће опет наредити, да се попис учини; но у оваквом случају попис ће вршити само старалац са помоћним стараоцем, и списак, пошто га потпише, предати под печатом судији, који га неће моћи другачије отворити, по само у важним случајима, па и то пошто саслуша стараоца и помоћног стараоца.

својим управљају, онда се по правилу заостало посмртно имање неће под печат стављати, него ће се њима и њиховим заступницима или оним лицима на чување оставити, која би умрли за то одредио. Ако су, напротив, наследници неспособни, да управљају имањем, или одсуствују, или су непознати, као и ако се може мислити, да ће дугови бити већи од вредности имања, или ако би друге околности особиту пажњу налагале, то ће се заостало посмртно имање морати свагда под печат да ставља.

Чл. 8. Ако се ствари започете, сав новац који се нашао буде, има се предати суду као и све златне и сребрне ствари, адиђар, јавне и приватне исправе о дугу и друга важна писмена.

Чл. 9. Међутим изасланик ће поверити једном од укућана умрлога или другом коме способном лицу, да води надзор о имању и да се стара о домаћим пословима до даље судијине наредбе. Овоме лицу оставиће се тада од новца толико, колико ће бити нужно за исплату погребних трошкова и других издатака као и за подмирење кућних потреба. Исто тако предаће му се и оне покретне ствари, које се због своје каквоће неби могле држати под затвором, или које би биле подлежне квару, или би за домаћу потребу или јавну радњу преко нужне биле, као и оне, за које се не треба бојати, да ће бити упропашћене.

Чл. 10. Ако је старалац имања наследника већ познат, онда ће се према околностима дати њему на чување, и то без печата, све оне ствари које се не морају суду предавати.

Чл. 11. Но свагда ће се све покретне под печат нестављене ствари, по могућности побележити.

Исто тако изасланик ће побележити на особеном списку колико је узео од новца, скупоцених ствари и исправа, што се судији на чување предати има, па ће тај списак својим потписом утврдити и предати наследницима или оном лицу, коме је заостало посмртно имање поверено.

Чл. 12. Прибављени извештај о умрломе има се без одлагања да поднесе судији као и о испитаним околностима, које су побројане напред у члану 4. овог настављења, о учињеним распоредима, а поглавито о томе, ако је имање под печат стављено и завештање умрлога прочитано и обзнано.

Овај извештај потписаће својеручно изасланик, призвати сведоци и она лица, која су посмртно имање на чување и старање примила, или којима је за трошкове масене потребна сума новца предана, или су на то од њих писмене обвезе узете.

Како треба да се напише овај извештај види се из обрасца под I., који се при свршетку овога настављења налази.

За новце пак, драгоцености и исправе, које су на оставу узете, јавиће се куда су послане (види чл. 8. овог настављења).

Чл. 13. Ако је познато или се држи, да је умрли званична акта, новце или кључеве јавних каса, код себе имао, надлежатељство, у коме је он званичник био, послаће одмах једног званичника, који ће са изаслаником отићи у обиталиште умрлога и ове званичне предмете на признаницу узети. Не може ли пак изасланик причекати до доласка овога званичника, или нађу ли се званична акта, новци и касени кључеви у заосталом посмртном имању некога лица, за које се није могло мислити, да су при истоме лицу, то ће их изасланик дужан бити код себе причувати и што пре надлежној власти послати, чувајући се при томе, да се не упушта у даље истраживање званичних акта, које му по дужности не би припадало.

Чл. 14. По наведеноме напред пропису (чл. 13. овога настављења) поступиће се и у случајевима смрти војних лица, ако се у заосталоме посмртном имању нађу предмети који се на војну службу односе.

Сви нађени рукописи, израђени планови или цртежи земаљских и страних тврдиња или утврђених места, сви руком снимљени предмети и планови о биткама, све писмене примедбе, белешке, изводи, састави и пројекти, који се војне службе тичу, послаће се министру војном на оцену шта се од тога може наследницима издати.

Чл. 15. Заостале црквене књиге свештених лица, као: књиге крштених, протоколи о црквеним стварима и духовним званичним пословима, цркви или парохији припадајуће исправе, или друге црквене наредбе и писмена, одвојиће се још при прибављању извештаја о умрломе од осталог имања, и што се оне попишу предаће се на признаницу претпостављеној духовној власти, која је одређена, да ове предмете прима. Но ова духовна власт може се још за времена извести, те да пошаље за то једно лице од своје стране, кад се буде прибављао извештај о смрти умрлога. Ако је потребно ради наименовања овога лица обратиће се епархијској конзисторији, код неправославних хришћана њиховом духовном старешина, или, кад потреба изискује, полицијској власти.

Чл. 16. Где се књиге рођених, венчаних и умрлих Евреја воде од стране њихових вероисповедних наставника или општи неких чланова, власт ће такође наредити, што је нужно, за сигурно чување и предају ових књига.

Чл. 17. За пописивање имања умрлога лица надлежна је општинска власт (чл. 62. правила о поступању у неспорним делима); но старалачки судија може наредити, да то у важнијим приликама учини и полицијска власт, а и он сам може то чинити у важним случајевима, ако се имање налази у месту суда.

Чл. 18. Одређено лице вршиће попис пред два пунолетна укућанина умрлога или пред другим људма, који заслужују поверења, као сведоцима, и пред ста-

раоцем. А лица ова позваће да буду при попису оно лице, које је одређено да овај посао сврши.

Осим ових биће позван још и извршилац тестаментa, ако га има, и наследници, који се налазе онде у месту, или су тако близу, да се могу одмах позвати. Ако позвана лица не би дошла у заказано време попис ће се и без њих извршити.

Чл. 19. У списак мора ће се јасно и тачно уписати цело покретно и непокретно имање, које је умрли у време своје смрти имао а по процени вредност свега пописаног имања појединце и у суми означити. За тим се има забележити кад је и пред којим лицима попис завршен.

Како треба овај списак имања саставити показује образац по II, који се налази на крају овога настављена.

Чл. 20. Лице, које попис врши, постараће се да све имање покојниково изнађе и опише. Ово ће старалачки судија одмах поднети, и ништа неће смети самовољно да наређује о предметима заосталог имања, јер ће за то строго одговарати, као што неће смети ништа ни од имања куповним или другим ма којим начином себи прибавити.

Чл. 21. Хартије од вредности, које заосталом посмртном имању припадају, означиће се тачно по роду, броју и дану издања. Саме пак исправе забележиће се у списку по њиховој означеној (номиналној) вредности, а њихову праву вредност старалачки судија ће доцније узети при расправи масе.

Чл. 22. Код других примања завештаочевих показиће се и означити име дужника, дан издања исправе и других овима припадајућих писмена и сума главнога дуга као и то, да ли је и како главница осигурана. А ако о коме примању нема исправе онда ће се у списку казати какав је доказ за ово примање.

Исправе, рачуни и друга писмена, која могу бити од важности за саучеснике, по која се не од-

носе на поједине тражбине, означиће се укратко на крају списка.

Чл. 23. Покретне ствари или ће се означити по роду, броју, мери и тежини, (н. пр. 20 коња 10 акова вина, 200 ока олова) или ће се свака за себе у списку описати, и њихова вредност према процени означити.

Веће количине или збирке ствари истог рода могу се и у особитим списковима побележити, који ће се онда главном списку придружити.

Чл. 24. Вредност непокретних добара свагда ће се у списку означавати.

А исправе, које сведоче о вредности каквога непокретног добра, прилажу се списку у оригиналу или у одовереном препису, или ће се у списку у главној садржини означити.

Чл. 25. Непокретна добра, веће збирке књига, или реткости и друге покретне ствари особите вредности свагда ће два вештака проценити, а где је заостало посмртно имање незнатно моћи ће га и сами сведоци проценити.

Остале пак покретне ствари може и један само вештак проценити, ако не би које интересовано лице затражило, да се још и други вештак ради тога позове, у томе случају мораће оно само овоме вештаку трошак накнадити.

Процениоци имају тачно и савесно да одреде обичну вредност добара и ствари, који су та добра имала у време смрти завештаоцеве.

Чл. 26. Исто тако пописаће се и ствари за које би се наводило да су туђе, али се неће процењивати, ако се јасно покаже, да су заиста туђе, нити ће се при срачуњавању имања у рачун узимати. Но свагда ће се приметити ко и по каквом основу исте ствари тражи.

Исто тако пописаће се и оне ствари, које завештаоцу припадају, но које се у рукама других налазе, и у списку назначити за што се при друге налазе.

Чл. 27. Ако би се без велике тешкоће и губитка у времену могло извесно сазнати колико је умрли дугова оставио, то ће се и ови дугови у списку побележити; за тим назначиће се колико има неплаћеног пореза, и другога плаћања, и докази о свему овом тачно изложити.

Нарочито ће се пак онда морати сви дугови при попису потпуно да изналазе, кад се попис чини још при прибављању извештаја о смрти умрлога (чл. 4. тачка в. овога настављења), како би судија у стању био да расправу без других истраживања сврши.

Чл. 28. Ако је умрло какво лице, које је трговачку радњу водило, означиће се у списку какве су књиге при попису нађене. За тим ће се оне до онога дана, кад је завешталац умро закључити, а ако је потребно закључење то учиниће се и у присуству вештака и стање имовно по њима у списку означити.

А ако је такво лице имало учешћа још и у другој трговачкој радњи то ће се од ове изискати о томе рачун, који ће према околностима вештаци прегледати.

Удеонице акционарских друштава означиће се у списку као хартије од вредности, (види оно што је наведено у чл. 4 под *ж* овога настављења).

Чл. 29. Списак имања потписиваће изасланик вештаци, сведоци и друга лица, која се на попис позову; па тако закључени списак послаће се са свима прилозима старалачком судији који ће даље радити шта по прописима законским има да ради.

Мин. правде № 416.

Мин. унутр. дела ПМ 980

29 јануара 1873.

у Београду

Министар правде

С. Вељковић с. р.

Министар унутр. дела

Марко А. Лазаревић

Образак I (Чл. 4 и 12. овога настављења).

ПРОТОКОЛ

О подношају извештаја о смрти умрлога Н. Н. из Н.

1.. Име и презиме завештаоца. (*Ђорђе Јовановић*).

2., Стање или занимање. *Трговац — чиновник — пензионар*).

3., Кад је имао година. (*48 година*).

4., Које је вероисповеди. (*Православне-источне*).

5., Једи био ожењен или удовац. (*Ожењен*).

6., Кад је и где умр'о. (*5 Децембра 1872 год. у Шапцу*).

7., Где је стално живео. (*У Шапцу*).

8., Име заоставше жене или мужа, ако је жена умрла. (*Милица жена покојникова*).

9., Име и презиме, године и место живљења и занимања пунолетне деце умрлога, или пунолетних унукади, ако овима нису родитељи живи. (*Стеван, син покојников од 25 године, кројач у Шапцу*).

10., Име и презиме малолетне деце умрлога или малолетних унукади, ако им родитеља нису живи; за тим, да ли имају кога, који је по самоме закону дужан да се о њима стара; и ако немају које им лице треба за стараоца поставити. (*Стеван син покојников од 15 година, има матер Милицу, која се о њему стара; — или: Павле, унук покојников од 8 година, а има матер Стану, која се о њему стара; — или нема никога који би по закону био дужан, да се о њему стара, и по томе требало би му поставити за стараоца оца покојникова Симу Јовановића ковача у Шапцу*).

11., Име и презиме, године, место пребивања и занимања осталих најближих сродника или тестаменталних наследника, као и да ли се наслеђа примају, ако је могуће да се то одмах сазна. (*Ако нема сродника, казаних под бр. 9 и 10 овога обраца а ни иначе прених наследника од синоваца, онда ће се н. пр. означити: Петар и Милисав синовци покојникови, као закони наследници од којих први има 25. а други 22. године, први је калфа трговачки у Шапцу а други калфа трговачки у Београду; а ако су малолетни онда ће се означити овако: Петар и Милисав, синовци покојникови, као закони наследници од којих први има 12, а други 10 година и обојица су н. пр. фаци у гимназији, или шта буду били. А ако је синовац тестаментални наследник и пунолетан, онда ће се казати: Радојица, синовац покојников, као тестаментални наследник, који се наслеђа са пописом прима, а има му 22 године и ковац је у Шапцу. Нарјосле ако је тестаментални наследник малолетан онда ће се казати: Радојица синовац покојников од 13. година — или колико буде — као тестаментални наследник покојников, који је сада јак у гимназији*).

12., Да ли је умрли оставио какво завештање (тестамент) кодицил (додатак тестаменту), уговор о наслеђу, поклону, или брачни уговор и где се та писмена налазе. (*Оставио је тестаментат. који је на чувању код Живка Павловића свештеника у Шапцу — или, оставио је брачни уговор, или уговор о наслеђу, или поклону, који се н. пр. налази код његове жене Милице на чувању*).

13., Је ли умрли одправљао какво старатељство и где се налазе писмена, којима је он за стараоца постављен био. (*Био је старалац по маси пок. Ђорђа Першића трговца из Шапца, а старалачко писмо његово налази се у његовој кући с осталим његовим хартијама од важности*).

14., Ако је у служби био, да ли је званичним новцима управљао и рачуне водио, и да ли је примао какво год уживање из које јавне касе, или каквога фонда, које под јавним надзором стоји. (*Руковао је штедионицом окр. шабачког ако је н. пр. чиновник био; или: примао је пензију из државне касе — ако је н. пр. био пензионисани чиновник; или: примала је пензију из Управе фондова преко начелничтва за окр. Шабачки — ако је н. пр. жена умрла која је пензију имала*).

15., Да ли има каквог имања, у чему се ово од прилике састоји, у чијим се рукама налази, и шта је учињено за обезбеђење истог имања. (*Има две куће и једну башту у Шапцу, и овим имањем управљају пунолетни синовци покојникови; а ако су малолетни онда ће се казати ко други управља имањем; или: осим покућства, које је под надзором и управом жене покојникове Милице, има коња, лоја итд. у магазу, које је све предано на чување Петру Ђорђевићу трговцу из Шапца*).

Место и време састављеног извештаја. (*у Шапцу 24 Децембра 1872*).

Потпис званичника.

Потпис сведока и страна.

Образак II. (Бр. 22. овога настављења.

СПИСАК

Заоставшег и по наредби старалачког судије суда Н. од 5. Јануара ове год. № Н. пописаног (гди се попис чини по наредби старалачког судије, а где се то чини приликом прибављања извештаја о умрломе, онда треба изоставити ово по наредби итд. имања Н. Н. из Н.

При попису били су:

Н. Н. (звање које буде имало лице, што попис врши).
Наследник Н. Н. који се изјаснио, да се наслеђа са пописом (без пописа) прима.

Н. Н. { процениоци.

Н. Н. { сведоци. Санаследници Н. Н. и Н. Н. нису дошли да присуствују попису па ма да су у тој цељи били позвани.

№	Имање (дјеств. стање).	ЧАРШ. ТЕЧ.	
		ГР.	П.
	1. У готовом новцу		
	Нађених	300	20
	остављени су наследницима на кућне потребе.		
	2. У обвезницама (благајницама)		
	1. Обвезница Н. Н. из М. од 12. Децембра 1364 год. по којој дужник покојнику дугује без интереса	1000	—
	1. Признавица, по којој Н. Н. из Н. дугује покојнику	500	—
		1500	—
	3. У оделу и рубљу		
	1. Зимски капут од чохе	400	—
	1. чакшире од чохе	120	—
	1. прслуз	60	—
	10. кошуља	600	—
	1. чизме	60	—
	5. пари чарапа	20	—
	1. пешир мали од црне материје	20	10
		1280	10

№		ЧАРШ. ТЕЧ.	
		ГР.	П.
	4. У кућном намештају		
	1. кревет од тврда дрвета	200	—
	2. покривача	150	—
	1. душек, 1 сламњича и 3 јастука	320	—
	1. фини ћилим	600	—
	1. сто од дрвета са 2 столице	150	20
	посуђе кухинско	300	—
		1720	20
	5. У предметима из домаћег газдинства		
	2. краве загасите длаке	500	—
	1. шарено теле од 4 месеца	120	—
	2. вода црне длаке	600	—
	1. коњ дорасте длаке	600	—
	10. акова црна неготинска вина	650	—
	2. » бела смедеревска вина заједно са буретом	180	—
	2. пласта сена, у којима има до 500 ока	180	—
		2830	—
	6. У непокретним добрима		
	1. кућа са баштом под Н. Н. која постоји у Н. Ова је кућа по казивању удовица и неких других лица пре краткога дремента процењена у	20.000	—
	1. ливада од 4 плуга у Н. коју је покојник по гласу уговора о куповини под Н. у прошлој години купио за	1200	—
1.	покретно имање по процени износи свега	7631	10
	а вредност непокретног имања означена је у процени што се тиче куће а што се тиче ливаде означена је у купној цени		
	Давања (страд. стање)		
	По обвезници од 2. Априла пр. год. покојник дугује са 10% год. интересом Петру Н. из Н.	6000	—

№		ЧАРШ. ТЕЧ	
		ГР.	П.
2—8	Удовица подноси рачун о трошковама у болести и око погребѣ покојникова по гласу Бр. 2—8 у	310	10
	Давање износи свега . .	6500	10
	Кад се од имања у покретности, које по процени износи	7631	10
	одбије давање у	6300	10
	онда остаје чиста вредност у покретном имању	1131	—

10. Јануара год. Н.

у Н.

(Н. Н. потпис лица, које је вршило попис и његово звање).

Н. Н. (потпис наследника).

Н. Н. {потписи
Н. Н. {проценилаца

Н. Н. {потписи
Н. Н. {сведока

Јов. Ђ.
38685